

ישמח ישראל

המבואר

מאמור מספה"ק ישמח ישראל
על פרשת השבוע
בתוספת ביאור והערות

במדבר

תוכן העניינים

מבוא.....ז

ישמח ישראל.....ט

הביאור.....יב

תמצית המאמר.....כו

הוראה למעשה בעבודת ה'.....כח

בינת המאמר.....ל

אמרות ופנינים יקרים.....לח

בס"ד

פרשת במדבר תשפ"ה

גליון רכה

שנה ה

...~...~...~...

התודה והברכה לכל המסייעים בהוצאת השיעור
ישלם ה' פעלם ותהי משכורתם שלמה מן השמים

...~...~...~...

לתשומת לב הלומדים היקרים והנכבדים.
שגיאות מי יבין, היות וקונטרסים אלו יוצאים לעת
עתה בלחץ של זמן, ואין מספיק שעת הכושר להגיה
את הקונטרס כמו שצריך, לכן אנו מודעים בזה שכל
הקונטרס אינו מוגה, והוי דן את כל האדם לכף זכות.
כמו כן נשמח מאד לקבל הערות והארות לתיקונים
הוספות והשמטות וכל המצטרך

...~...~...~...

על פי הלכה אסור לעיין בגליון בעת **אמירת קדיש**
(מ"ב סי' נו סק"א), בעת **חזרת הש"ץ** (מ"ב סי' קכד
סק"ז-יח), בעת **קריאת התורה** (סימן קמו ס"ב),
בעת **שעוסק בתפילה או בברכה** (מ"ב סי' קצא
סק"ה).

...~...~...~...

לרפואתה ולהחלמתה המהירה והשלמה
של האשה מרת שרה גולדא בת רחל לאה
בתושח"י.

...~...~...~...

לתגובות והערות ולכל ענייני הגיליון

03-9146666

פקס: 03-6162226

אימייל: hayismachyisroel@gmail.com

כמו"כ להשתתפות בהוצאות הגיליונות הבאים
נא פנו בכתובות הנ"ל.

דברי רבינו ז"ע בענין לימוד דברי תורתו מתוך ציוואתו הק'

...הנני מאמין באמונה שלימה כי מאהבת הקב"ה ומחסדו
הגדול אשר חושב מחשבות לעזרת כל הנשמות אשר
לא ידח ממנו נדח חלילה, ברחמי הרבים סבב כל
הסיבה הזאת אשר ישמעו אנשים אשר קטנם עבה
ממתני לקולי, ויבקשו תורה מפי נדכה ונכאה כמוני
אשר נפלות היא בעיני, למען אקיים מצות ושננתם
לבניך אלו התלמידים, למען אשר לא ימחה שמי חלילה
מישראל, ומדי זכרם בי יזכרוני לטובה למען להעלות
משאל תחתיה.

לזאת אבקש ואתחנן בבכי ובתחנונים מעת אוהבי ורעי,
אשר מסרתי נפשי עליהם, וכמעט רוב ימי חלדי הייתי
משרת להם לעסוק לטובתם בכל האפשרות, זכרו נא
לבקש רחמים על הדין נפשא עלובתא, ובכל עת אשר
תהיו פנוים מצרכים ותעסקו במילי דשמיא, תזכרו נא
גם אותי השפל והנדכה, אשר הייתי עמכם בצוואת חדא
שנים רבות, לבקש רחמים על נשמותי...

מהי עיקר העבודה בימי הספירה, ואיך זוכים לזה

ענין 'זיכוך המדות', ו'העלאת המדות', וסדר העבודה בהם,

ואיך זוכים לזה

מה הענין של תלמידו של רבי מאיר

שהיה מטהר את השריץ בק"ץ טעמים

איך זוכים להגיע לאמיתה של תורה,

ולהבין אמיתות מכון הקב"ה

ענין 'קבלת עול מלכות שמים' ואיך זוכים לזה

עבודת תיקון 'מדת מלכות' ובפרט בשבת ספירת מלכות

כל אלו ועוד יבוארו במאמרו של רבינו זי"ע

פטרון החודש

ידידנו היקר והנכבד
איש טוב ומטיב רודף צדקה וחסד
הרה"ח ר' אהרן הרשלה שליט"א

לעילוי נשמת חמיו
הר"ר דוד ב"ר מרדכי ז"ל
נלב"ע חג השבועות תשמ"ו

ת.נ.צ.ב.ה.

זכות האדרת דבריו הק' של רבינו הגדול מאורן של ישראל מרן בעל הספה"ק
ישמח ישראל וצוקללה"ה זיע"א, יעמוד לזכותו להצלה בכל העניינים אבי"ר

לעילוי נשמת

"עבדא דקודשא בריך הוא", זכה וזיכה רבים
הגה"צ רבי שמואל צבי ב"ר בנימין זצ"ל קובלסקי
רב בית המדרש סוכטשוב ב"ב
נלב"ע כ"ג סיון תשס"ג
ת.נ.צ.ב.ה.

הונצח ע"י המושפחה

זכות האדרת דבריו הק' של רבינו הגדול מאורן של ישראל מרן בעל הספה"ק
ישמח ישראל וצוקללה"ה זיע"א, יעמוד לזכותו להצלה בכל העניינים אבי"ר

והיו נכונים

הרה"ק המגיד מקאז'ניץ בעל עבודת ישראל זי"ע נתן עצה נאמנה:
כשבא ר"ח סיון עד חג השבועות לקרוא באותו עסק התורה
ולחמשיך לו זה הקדושה שנתגלה ביום זה, וזלה"ק:

ביום הזה באו מדבר סיני ופירש"י לא היה צריך לכתוב ביום הזה אלא שיהיו דברי תורה
חדשים עליך כאילו היום נתנם נראה לרמוז בדברי קדשו כי באמת בכל שנה ושנה כל
ימי עולם נתגלה הדבר ההוא שהיה בימים ההם כגון בימי פסח שיצאו ממצרים. גם
בכל שנה יש נפשו' מישאל שיוצאים ממצרים וגם בחודש הזה כיון שקרבו לפני הר
סיני נתגל' ג"כ שיוכלו לקרב א"ע להקב"ה ולקבל התורה ולקרב עצמן לפני הר סיני
סיני' מלשון שנאה שישנא לכל דבר רע כמו"ש חז"ל סיני שבו ירדה שנאה לעבומ"ז
ר"ל למעשה עבומ"ז.

**ולזה צריך כל אדם כשבא ר"ח סיון עד חג השבועות
לקרות באותו עסק התורה ולחמשיך לו זה הקדושה שנתגלה ביום זה**

וזהו שפירש"י שיהיו דברי תורה חדשי' עליך כאלו היום נתנם דהיינו שבאמת נתגלה כל
דבר בעתו כמו"ש: באו מדבר סיני ר"ל שעשאו עצמ' כמדבר הזה שהוא רק ואין בו שום
דבר טוב גם הם חשבו עצמם כמדבר שלא התחילו בעבודת ה' כלל.

**לתועלת הציבור אנו מביאים בזאת את סדר ההשתלשלות
מיום בואם של ישראל למדבר סיני ביום ראש חודש סיון ועד לאחר מתן תורה.**

ראש חודש - א סיון פרק יט פסוק א-ב
יום המיוחס ב סיון פרק יט פסוק ג-ח
ג' ימי פרישה והגבלה ד סיון פרק יט פסוק ט-טו, פרק כד פסוק א-ג
בריתת ברית ה סיון פרק כד פסוק ד-יא
חג השבועות ו סיון פרק יט פסוק טז-כג

‘צו וזירוז’

שכותב רבינו זי"ע על שבוע האחרון של הספירה

(פרשת בהר אות ג)

”כל איש הנלבב ישים אל לבו לחשוב עצה איך לתקן המדות, ולהתקרב לקבלת התורה, באשר שכבר עברו רוב הספירה ועדיין אנחנו בחוץ, וכל ענין תיקון המדות הכל הוא למען נזכה לקבלת עול מלכות שמים, מדת מלכות מדה השביעית, ואם לא נתקן ח"ו לא נוכל לקבל על עצמנו עול מלכות שמים כראוי, שהוא ההכרח להיות קודם קבלת התורה הקדושה איה"ש בזמן מתן תורתנו, וכמאמר חז"ל כשיקבלו מלכותי אגזור עליהם גזירות שאם מלכותי לא יקבלו גזירותי לא יקבלו”.

להכין חפץ וכלי, להחזיק האור תורה הקדושה

ידוע מה שכתבו בשם הרמב"ן ז"ל על הפסוק מה תעירו ומה תעוררו את האהבה עד שתחפץ, פירוש, כשמגיע לאדם איזה התעוררות להבורא ב"ה, אזי תיכף ומיד יראה לעשות לה כלי, כי חפץ הוא מלשון כלי, והתורה הוא החפץ והכלי, להחזיק האור תורה הקדושה הגנוז בה. ה' ישים בלבנו אהבתו ויראתו ואהבת רעים, ונזכה לקבלת התורה, ולבלוע קדושת התורה בתוכנו, ובמו שנאמר כי נעים כי תשמרם בבטן, וכדרשת חז"ל אימתי דברי תורה נעים בזמן שתשמרם בבטן, ועל ידי שנבלע התורה הקדושה, שהוא סמא דחיי, נזכה להפליט כל המחשבות רעות והרהורים רעים, וגם כל המחלות שבקרבתנו, ונזכה לרפואה בגוף ובנפש, אמן.

(ר"ח סיון סוף אות ד).

מבוא

אתה צויתנו לספור ספירת העומר כדי לטהרנו מקליפותינו ומטומאותינו

אותנו לחיבת הקודש שנזכה לקבל את התורה בלב טהור, ולעבדו באמת ובלבב שלם.

ואכן במאמר זה יבאר רבינו מה ה' שואל מאתנו בימי הספירה בכלל ובגמור ימי הספירה [בשבוע השביעי של ספירת מדת מלכות] בפרט, ועיקר המאמר הוא לבאר את ענין **זיכרון המדות והעלאת המדות**, להבין היטב הדק מהו זיכרון ומהו העלאה, [אשר באמת שניהם אחת הן, דידוע דמשעת חטא אדם הראשון נתגשם כל דבר בקליפה הקודמת לפרי, ובכל דבר יש טוב ורע מעורב בה... וכאשר איש ישראל זוכה לתקן ולשבר הקליפה שקודמת לפרי, זוכה להבדיל באמת בין הטמא ובין הטהור, ולחזות יקרת אור פני מלך חיים] **ואיך ובמה זוכים לבוא לבירור והעלאה זו. ועיקר הבירור מכל דבר הוא כאשר נעשה בטל כעפר ממש אז יוכל לברר היטב הטהרה מהטומאה, על ידי שידוע בנפשו היטב שהוא מצדו לא יוכל לעשות שום דבר, רק כח אלקי השופע בו ומחיהו.**

המאמר שלפנינו הוא מדברות קדשו של כ"ק מורן רבינו זי"ע בשולחנו הטהור, ונכתב בספר ברובו הגדול בכתב יד קדשו, ובסופו נוסף עוד השלמה מדברות קדשו מה שנכתב [כנראה] על ידי רבי מנשה ז"ל, וכל המאמר כולו מקשה אחת זהב טהור של לימוד והוראה בסדר העבודה של ימי הספירה והשלמת ההכנה דרבה לקראת חג מתן תורתנו הק' בחג השבועות הבא עלינו לטובה. אם רבינו זי"ע כבר התחיל את סדר ההכנה מאז קריאת ארבע פרשיות מחודש אדר שעצל"ט שכולם הם הכנה לפסח, וכל הפסח הוא למטרת קבלת התורה, כמאמר הכתוב: בהוציאן את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה, הרי שבשבת זו פרשת במדבר, השבת של ספירת ותיקון מדת מלכות, אנחנו מגיעים בס"ד לפסגת ההר של ההכנה הגדולה, הרי שאפשר להבין שהמאמר האחרון לפני יום הקדוש והטהור הוא כולו אש קודש הבושר עד לב השמים בצו וזירוז, ל'בני א-ל חי' כלו מעשיכם בתיקון מדת יסוד ומלכות, המכשרת

וזהו במדת מלכות, שהיא מדה האחרונה יוכל לתקן ולהעלות כל הז' מדות, ובפרט בליל שבת שהוא בבחינת מלכות, ומה גם שבת זו שהוא מדת מלכות, [ובשנה זו יום האחרון של הספירה שהיא מלכות שבמלכות] יוכל לזכות לתקן ולטהר כל הז' מדות, שהוא הכנה לקבלת התורה, רק שגם זה יהיה באמת, שידע באמת ובתמים שצריך לתקן הז' מדות, ושזה זוכים גם כן על ידי קדושת שבת קודש, כמו שאמרו בירושלמי שאפילו עם הארץ ירא לשקר שאימת שבת עליו.

רבינו חותם מאמרו בכל חותמי ברכות: ה' יטע בלבנו חסדו ואמיתו, ונזכה לקבלת התורה בלב טהור, וטהר לבנו לעבדך באמת, אמן.

רבינו זי"ע שהיה 'משמח ישראל בעושייו' ראה וידע ברוח קדשו את חולשת הדור מתוקף הגלות וצוק העיתים, ולחזק לבבות נשברות מחד גיסא, ומבקשי ה' מאידך גיסא, מחיה מתים במאמרו, שאף מי שעדיין לא היה לו אפשרות בעבודת התיקון של ימי הספירה על פי דרכו - דרך התורה והחסידות, בל יאמר לנפשו נואש חס ושלוש, ויתחזק היטב בשבת קודש זו הבעל"ט, שעוד יכול לזכות על ידה לספירת וזיכוך כל החמישים יום, ובלשונו הקדוש:

ועל ידי מדת מלכות שהוא כלול מז' מדות יוכל לתקן כל ז' מדות, וכמו שאמרו צדיקים קדמונים כאשר ירים איש את קצה המטה יתרומם כל המטה,

ישמח ישראל

להורות שהכלי המחזיק והשומר להתורה הוא הכנעה וענוה, ולמדנו משם תורה שנדרשת במ"ט פנים טהור ומ"ט פנים טמא, ולכאורה צריך להבין] הלא ודגלו גימטריא מ"ט וכאן חשיב המדרש שני פעמים מ"ט, טמא וטהור.

אולם הענין הוא, כמו בספירת העומר שאנו צריכים לתקן השבע מדות בפרטותיהם, המה שבע פעמים שבע, מ"ט, צריכים לבררם מכל שמץ רע ותאוה ופניות וגיאאות, שהוא לא לרצון ה', וליחדם, שיהיו החסד והגבורה והתפארת והנצח וההוד והתקשרות ומלכות הכל לשם ה', והוא ענין זיכרון המדות והעלאת המדות, ובאמת שניהם אחת הן, ידידע דמשעת חטא אדם הראשון נתגשם כל דבר בקליפה הקודמת לפרי, ובכל דבר יש טוב ורע מעורב ומפותך בה (ספר הליקוטים פר' ויצא) [גם החכמה ובינה ודעת גם כן מעורבים ומבולבלים, על ידי הפגמים והחטאים מבני אדם, וצריך האדם לתקנם ולזככם ולבררם, היינו שידע שהקב"ה חונן אותו עם הדעת והוא רק לעבדה ולשמרה (בראשית ב, טו), לעבוד את הבורא ב"ה ית"ש ויתעלה, ולעשות כל המצוות בדעת, כמו שנאמר (דברים ד, לו) וידעת

[ג] במדרש תנחומא (במדבר י) **איש על דגלו**, ב, זהו שאמר הכתוב (שה"ש ב, ד) **הביאני אל בית היין ודגלו עלי אהבה. הביאני למרתף גדול של יין, זה סיני, ולמדנו משם תורה, שנדרשת במ"ט פנים טהור ומ"ט פנים טמא, 'ודגלו' בגימטריא מ"ט. ולהבין** דברי המדרש, [יין הוא סודות התורה (זה"ק ח"א קלה:)] שנדרשת בשבעים פנים (במד"ר יג, טו) מנין 'יין' שבגימטריא שבעים (עירובין סה:), והמרתף הוא השומר יין לבל יתחמץ, והכלים הטובים להיין המה כלי חרס, כמאמר חז"ל (תענית ז) אביך רמי חמרא במאני דפחרא. וידוע שכלי חרס המה פחותים שבכל מיני הכלים, מתכות, עצם, וכדומה, והוא המחזיק והשומר היין שבל יתחמץ ולא כלי כסף וזהב. והרמז, שעל ידי הכנעה וביטול שמששים עצמו כאפס וכאין נעשה כלי המוכשר להחזיק בתוכו יינה של תורה, וכמאמר חז"ל (שם) שדברי תורה אין מתקיימין אלא במי שדעתו שפלה, וכדרשת חז"ל (נדרים נה:) וממדבר מתנה (במדבר כא, יט). וזהו שאמרו במדרש, מרתף גדול של יין זה סיני, רמז גם כן להנ"ל, כמאמר חז"ל (סוטה ה.) שסיני היה נמוך שבהרים, ועליו נתנה התורה,

וגו', וכמאמר הכתוב (דה"א כח, ט) דע את אלקי אביך ועבדהו, ולחשוב מחשבות קדושות לעבדו בלבב שלם, ואיך לעשות נחת רוח ליוצרו ובוראו, כי על ידי חטאיו נתגשם הדעת, וטועה וסובר על הרע שגם זה הוא טוב, וכמאמר חז"ל (ירושלמי ברכות ה, ב) אם אין דעה הבדלה מנין, וממילא היצר הרע מטעהו על עבירה שהוא מצוה, ואין יודע להבדיל, וכל עבודתנו היא לבוא לכל דבר לבירור של דברים, בלי תערובות רע. וכאשר איש ישראל זוכה לתקן ולשבר הקליפה שקודמת לפרי, זוכה להבדיל באמת בין הטמא ובין הטהור, ולחזות יקרת אור פני מלך חיים.

וכן במדת אהבה, צריך שיקשור בלבו ובנפשו ובמאודו רק אהבת ה', ולא לאהוב דבר זולת אהבת ה', כי יערב לו ידידותיך מנופת צוף וכל טעם, וכל דברי אהבות נכריות בטלים ומבוטלים לאהבת ה']. וכאשר איש ישראל זוכה ומזכך המדות הקדושות אז הוא רואה בעין חושית שכך הוא המדה בבירורה ובטהרתה, וכמו שאין לחשב מלאכת המצרף כסף לשנים, כי כאשר הוא מצרף הפסולות נשאר הכסף נקי בלי סיגים, וכך נבראת המדה הזאת ברצון השי"ת, וזה שראה אותה עד עתה, לא ראה אותה בתכלית הבירור, כי היה עליה כעין חלודה ומכסה וסיגים מעורבים, ועל ידי שמברר ומחלק ומפריד המ"ט מדות מהטומאה אשר בהן, ניכר הקדושה שבהן, ונראה לעינים, וממילא כאשר המדות הללו טהורים הם נכספים כל אחת לעשות רצון קונה למה שבראה.

וזה פירוש הכתוב (הושע ב, א) והיה במקום אשר יאמר להם לא עמי אתם יאמר להם בני 'א"ל ח"י', גימטריא מ"ט, שכאשר תבררו הרע יתגלה

הטוב, והמ"ט פנים טהור והספירה. וכמו כן בתורה הקדושה שיש בה מ"ט פנים טהור ומ"ט פנים טמא, המכוון האמיתי ורצון השי"ת הוא רק המ"ט פנים טהור, כי על ידי חטא אדם הראשון נברא הטומאה לעומת הקדושה, רק אתר שנתגשמו, ונצרך לברר הטהרה מהטומאה, ועל ידי הלימוד והפלפול והגיעה שאדם מייגע את עצמו לבוא לעמק הלכה למטרת האמת רצון השי"ת ויתעלה, על ידי זה הוא משבר הקליפה שקודמת לפרי, כנודע זאת מספרי **האר"י ז"ל** (ספר הליקוטים פר' חקת, שער המצוות פר' ואתחנן), ועל ידי זה זוכה לבוא למ"ט פנים טהור, ואף להבין אמיתות מכוון הקב"ה, איזהו טמא להזהר ממנה, ולהיות טהור, גם זה הוא ממ"ט פנים טהור שבתורה, שזה הוא האמת שבתורה הקדושה.

וזה הוא ענין אותו תלמיד שהיה לו לרבי מאיר שהיה מטהר השרץ בק"ן טעמים (עירובין יג.), והקשו התוס' (שם ד"ה שידוע) למה לנו בפלפול כזה, ולדברינו כוונת אותו התלמיד לברר היטב בירור הדבר ואמיתותה, ועד כמה יוכל האדם להטעות את עצמו, ולהראות על הטמא שהוא טהור ממש, וכמה עבה הקליפה שקודמת לפרי, ועד כמה צריך האדם לייגע את עצמו ביגיעה אחר גיעה להבדיל באמת בין הטמא ובין הטהור, ועל ידי גיעות אותו התלמיד בירר וזיכך הדבר היטב, להראות שאחר כל הבירורין נתברר אצלו באמת שהשרץ טמא.

ועיקר הבירור מכל דבר הוא כאשר נעשה בטל כעפר ממש אז יוכל לברר היטב הטהרה מהטומאה, על ידי שידוע בנפשו היטב שהוא מצדו לא יוכל לעשות שום דבר, רק כח אלקי השופע בו ומחיהו. וזה מי יתן טהור מטמא לא אחד (איוב יד, ד), לא יחידו

של עולם (במד"ד יט, א), שבלעדי עזרו אין עזר לברר הטהור מהטמא. כן יעזרנו ה' לטהר לבנו לעבדו באמת ולזכות לקבל התורה הקדושה בטהרה, ונשברו טהרו (כלים ב, א), ולב נשבר ונדכה אלקים לא תבזה (תהלים נא, יט). (כת"ק).

ובדברינו ה"ל יש לומר מאמר הכתוב (משלי ב, ד) אם תבקשנה כסף וכמטמונים תחפשנה אז תבין יראת ה', אם תבקשנה כסף, ר"ל כמו הצורך כסף, לברר ולהוציא הפסולת, שישאר הכסף נקי בלא סגים, וכמ"טמונים, הרמז למ"ט מי הספירה, תחפשנה, שצריך לתקן לזכר ולברר הז' מדות, שיהיו אמרות טהורות, וכמו שאמר הרה"ק **רבי מיכל מזלאטשוב** זצלה"ה, על הפסוק (ויקרא א, ו) והפשיט את העולה ונתח אתה לנתחיה, ר"ל שישגיח על כל מעלה ומצוה בפרטיות וינתח אותה לנתחיה, ואם ידקדק על כל חלק וחלק מהמצוה יראה שלא קיים עוד אותה כתקונה, ולזה נקרא 'ספירה' מלשון ספיר ויהלום, לברר ולחלק המ"ט מדות מהטומאה ולהתגלות הטוב, לראות אור היקר מהפרי.

אז תבין יראת ה', יראת ה' היא מלכות (זוה"ק ח"א רסד.), שמקבל על עצמו עול מלכות שמים, היינו שממליך הקב"ה על כל איבריו ותנועותיו, ויודע כי ממך הכל ומידך נתנו לך (דה"א כט, יד), והוא המסבב כל הסיבות, ומה' מצעדי גבר כוננו,

ומבלעדי עזרתו וישועתו אף אם כל יושבי תבל יעמדו לימינו להושיענו אין עזרה וישועה, וזהו מלכות שמים. וזוכה בזה לבינה, הוא חג שבועות יום החמשים זמן מתן תורתנו, שהוא שער הנו"ן (זו"ח לט.), וכטעם (שמות כא, ו) ועבדו לעולם (זוה"ק ח"ג קח:), וכמו שאמרו חז"ל (ר"ה כא:), חמשים שערי בינה נבראו בעולם, וכולם ניתנו למשה חסר אחד, שנאמר (תהלים ח, ו) ותחסרהו מעט מאלקים.

ועל ידי מדת מלכות שהוא כלול מז' מדות (תיקו"ז מ:), יוכל לתקן כל ז' מדות, וכמו שאמרו צדיקים קדמונים (עיין עבודת ישראל ט"ו באב ד"ה ואיתא) כאשר ירים איש את קצה המטה יתרומם כל המטה, וזהו במדת מלכות, שהיא מדה האחרונה יוכל לתקן ולהעלות כל הז' מדות, ובפרט בליל שבת שהוא בבחינת מלכות (תיקו"ז כד:), וע' פע"ח ש' השבת פ"ו), ומה גם שבת זו שהוא מדת מלכות, יוכל לזכות לתקן ולטהר כל הז' מדות, שהוא הכנה לקבלת התורה, רק שגם זה יהיה באמת, שידע באמת ובתמים שצריך לתקן הז' מדות, ושזה זוכים גם כן על ידי קדושת שבת קודש, כמו שאמרו בירושלמי (דמאי ד, א) שאפילו עם הארץ ירא לשקר שאימת שבת עליו.

ה' יטע בלבנו חסדו ואמיתו, ונזכה לקבלת התורה בלב טהור, וטהר לבנו לעבדך באמת, אמן.

הביאור

מביא ותוכן המאמר: עבודת ימי הספירה הם לצורך זיכור והעלאת המדות, הן לתקן את המדות שנפגמו ונתקלקלו מהחטאים, לזכרם ולבררם מכל סיג ופגם, ואחר כך להעלות המדות כולם שלא להשתמש בהם אלא לצורך עבודת השי"ת. ועיקר הביאור הוא על ידי שמבניע את עצמו ויודע בנפשו היטב שאינו יכול לעשות מצדו כלום רק הכל הוא מכוחו ית"ש, ועל ידי מדת מלכות שכלול מכל המדות יוכל לתקן את כל ה' מדות.

- עהביאני אל בית היין 'דגל' עלי אהבה - דגלו בגי' מ"ט, שהתורה נדרשת במ"ט פנים טמא ומ"ט פנים טהור. מ"ט פנים טהור ומ"ט פנים טמא שיש בכל המדות של חב"ד וחג'ת נה"מ בכלל ובתורה בפרט, ותכליתם בעבודת השי"ת.
- ענין זיכור והעלאת המדות וסדר העבודה בהם, ולמה אי אפשר להעלות המדות קודם שיזכרם ויבררם, ואיך מתקנים ומזככים את המדות.
- 'דע את אלקי אביך ועבדה' מה צריך לדעת בזה, ואיך מגיעים לדעה זו.
- ענין הלימוד והפסול והיגיעה שאדם צריך לייגע את עצמו כדי לבוא לעמק ולבין שמעתתא אליבא דהלכתא.
- עומק כוונת הכתוב בהפסדת הפרשה: והיה במקום אשר יאמר להם לא עמי אתם יאמר להם בני 'א"ל ח"י'.
- ענין התלמיד של רבי מאיר שהיה מטהר את השרץ בק"ן טעמים - להראות כמה בירורין צריך עד שמגיעים לחקר האמת לאמיתה.
- עומק המכוון בפסוק: אם תבקשנה ככסף וכמטמונים תחפשנה אז תבין ידאת ה', וכל מה שיש ללמוד מכסף ומטמונים.
- מהו 'קבלת עול מלכות שמים' ואיך זוכים בזה לבינה - שהוא חג השבועות יום החמישים זמן מתן תורתנו, שהוא שער הנז"ן.
- איך זוכים על ידי מדת מלכות לתקן ולהעלות את כל ימי הספירה בכל ה' מדות, המעלה הגדולה של שבת שבו ספירת מלכות.

שבט בדגל שלו במקום המיוחד לו ולא להתערב זה בזה.^א אמר רבי יהודה, שבמעשה הדגלים רואים את גודל יקרת מעלת התורה וחשיבותם של ישראל, כמו שמפורט יותר במקום אחר, **זהו שאמר הכתוב** (שה"ש ב, ד) **לאחר קבלת התורה הביאני הקב"ה אל** אוהל מועד, המכונה **בית היין**, לפי שהתורה נמשלה לייך, **ודגלו** - וקיצוצו זה שקרבני והביאני אליו, עדיין זכור **עלי רגשי אהבה** זו.^ב ופסוק זה בא לרמוז עוד,

מביא את דברי המדרש על גודל מעלת וחשיבות הדגלים של בני ישראל, והרמז שיש בהם לענין 'מתן תורה', וגם את הכח המיוחד שיש בתורה שאפשר לפרשה במ"ט פנים טהור ומ"ט פנים טמא אשר כולם ניתנו מסיני.

ג] איתא במדרש תנחומא (במדבר י) על הכתוב איש על דגלו (ב, ב), שנצטוו כל השבטים לחנות כל

הערות וצייונים

- ב. כמו שדרשו חז"ל (דב"ר ז, א): רבנן אמרי, בחמשה דברים נמשלה התורה, במים, וביין, ובדבש, ובחלב, ובשמן.... ביין ממה שנאמר (משלי ט, ה) ושותו ביין מסכתי. ורבינו יבאר להלן את עומק המכוון בזה.
- ג. כך פרש"י בשה"ש וז"ל: הביאני אל בית היין - אל אהל מועד, ששם ניתנו פרטיה וביאוריה של תורה, ודגלו עלי

- א. מחיבת הקב"ה לעמו ישראל עשה להם דגלים כדוגמת דגלי המלאכים שסביב המרכבה, כדי שיהיו ניכרים ולא יהיו מעורבים, כמו שנאמר (שה"ש ב, ד) 'ודגלו עלי אהבה', ודגלים אלו עשו את ישראל קדושים וגדולים (מדרש הגדול, במד"ד ב, ג-ו. תנחומא י-י). ועוד הרבה דברים נאמרו במדרשים על ענין הדגלים, ואחד מהם הוא מה שמביא רבינו כאן... ועיין בביאורים אות א.

שהקב"ה הביאני למרתף גדול של יין, זה קבלת התורה שקיבלנו על הר סיני, ולמדנו משם - מהר סיני את כל התורה, שיש בה כח גדול מאד במה שכל הלכה והלכה שבה נדרשת בפנים שונות ורבות, כגון בעניני טומאה וטהרה, במ"ט פנים טהור ומ"ט פנים טמא, שאפשר לפרש בה כל דבר לכאן או לכאן, וצריך להתייגע הרבה כדי להגיע לחקר האמת, וזה מרומז בפסוק 'ודגלו' שהוא בגימטריא מ"ט, שהתורה ניתנה לנו בסיני באופן שנוכל לפרשה בשני פנים, וצריכים להתייגע להוציא את האמת לאמיתה¹.

מבאר את עומק הרמז בכוונת המדרש מהו 'מרתף גדול של יין' למה נקטו יין דוקא, ומה ענין המרתף לכאן, שהמדרש נותן עצה נאמנה לענין לימוד

התורה, אך יוכל להחזיק את התורה בקרבו ולא לאברה ח"ו.

ובהעמיק יותר להבין את דברי המדרש למה הביא המשל דוקא מיין ומרתף², יש לומר, [יין הוא רמז לסודות התורה (זוה"ק ח"א מז; קלה): שבאמת התורה נדרשת גם בשבעים פנים (במד"ד יג, טו) שהוא מנין יין' שבגימטריא שבעים (עירובין סה³), אלא שמ"ט פנים יכולים כולם לדרוש, ואילו עוד כ"א פנים יכולים לדרוש רק בני עליה יחיד סגולה, והמרתף הוא השומר יין לבל יתחמץ שהוא מקום המשומר מחום השמש שמזיק ליין, והכללים הטובים להכניס לשם את היין המה כלי חרס דוקא, כמאמר

הערות וצינים

ה. להבנת עומק כוונת רבינו יש להקדים, הדנה איתא באותיות דרבי עקיבא, דיש שבעים פנים לתורה, וכן הוא עוד בהרבה מקומות בחז"ל, וא"כ יש להבין למה אמרו כאן שיש רק מ"ט פנים בתורה כמנין ודגלו, וביותר קשה שהרי גם המדרש להלן בפרשת נשא (במד"ד יג, טו) מבאר על כל דבר שהקריבו הנשיאים, על מה מרמז ענין זה, ועל זה שהביאו מזרק אחד שבעים שקל בשקל הקודש, אמרו במדרש שהוא כנגד התורה שנמשלה ליין, שנאמר (משלי ט, ה) ושתו ביין מסכת, וכו', למה שבעים שקל, כשם שיין חשבונו שבעים, כן יש שבעים פנים בתורה, וא"כ נראה שבדברי המדרש סותרים זה את זה, וכתב השלה"ק שאין זה סתירה, כי ההשגה האפשרית לכל אדם היא רק במ"ט שערים, זולת בני עליה מועטים כרבי עקיבא וכיו"ב, ולכן אמרו במדרש במד"ד שהתורה נדרש במ"ט פנים, היינו סתם בני אדם שדורים את התורה אין משיגים יותר ממ"ט פנים, ואולם מצד עתמה יש לה ע' פנים, כי שער החמישים הוא שם 'אהיה' שמספרו עולה כ"א, הרי כ"א ומ"ט הם שבעים עכ"ד.

ו. שם נתבאר רק שיין בגימטריא ע' כמנין סוד, ומשנכנס יין יצא סוד, ולכן כל המתיישב ביניו יש בו דעה כשבעים זקנים עיין שם. אבל שיש שבעים פנים לתורה הוא ממקור אחר אותיות דר"ע, ובד"ד יג, טו ובזוה"ק ח"א מז: ועוד, ועיין מש"כ בהערה לעיל בסמוך בשם השלה"ק.

אהבה - וקבוצתי שדגלני אליו (כלומר מה שהעמיד אותנו בסדר של דגלים) אהבה היא עלי, עודני זוכרת אהבתי, ורבינו יבאר מהו עומק האהבה שיש בזה.

ד. במדרש רבה (במד"ד ב, ג) מובא גם מאמר זה, ושם פותח המדרש ואומר: חיבה גדולה חיבבן הקב"ה [את ישראל] שעשאם דגלים כמלאכי השרת, וגם כדי שיהיו ניכרים בכך, כל שבט לעצמו וכל בית אב שבטל שבט לעצמו, להראות טוהר יחוסם משפחותיהם וחביבותם בכך לפני הקב"ה, ומניין שהוא כך, שכן שלמה המלך אומר 'הביאני אל בית היין ודגלו עלי אהבה' אמר רבי אבהו מה תלמוד לומר וכו', ואח"כ מביא המדרש את דברי רבי יהודה מה שהוא דרש בפסוק זה, וזהו הדרש שלפנינו מה שהביא רבנו מהמדרש נחנומא. ורבי יהודה מפרש את הכתוב, שכנסת ישראל מושבת ואומרת: הביאני הקב"ה למרתף הגדול של יין [שזה הר סיני] ששם ניתנה התורה המשולה ליין, ונתן לי משם תורה שהיא נדרשת במ"ט פנים טהור ומ"ט פנים טמא, וכך נמסרה לי מסיני מפיו לדורות, לדרוש כן עד שתתברר כל הלכה והלכה על בוריה, כפי שאומר המשורר בתהלים (יב, ז) אמרות ה' אמרות טהורות, כסף צרוך בעליל לארץ, מזוקק שבעתים, בדרישה של שבעה פעמים שבעה, שהם ארבעים ותשע צירופים (כן נדרש בירושלמי סנהדרין ד, ב ע"ש), שכן מנין 'ודגלו הוא מ"ט, עלי אהבה - באהבה קבלתיה עלי, לעמול עמל רב זה בתורה לדרשה בכל אופניה עד שיצא לאור האמת לאמיתה.

חז"ל (תענית ז.) ששאל רבי יהושע בן חנניה את בת הקיסר **אביך רמי חמרא במאני דפחרא** - למה מניח אביך את היין שלו בכלי חרס ולא בכלי זהב וכסף. **וידוע שכלי חרס המה פחותים שבכל מיני הכלים, מתכות, עצם, וכדומה**, ואין נאה לקיסר שישתמש בכלים מכוערים, וכשהניחו את היין בכלי זהב נתקלקל היין, **והוא** מטעם כי רק כלי חרס הוא המחזיק **והשומר** את היין **שבל יתחמץ, ולא כלי כסף וזהב^ז**. **והרמז** שיש בזה הוא, **שרק על ידי הכנעה וביטול שמשים עצמו כאפס וכאין, נעשה כלי המוכשר להחזיק בתוכו יינה של תורה, וכמאמר חז"ל** (תענית שם) **למה שנמשלה התורה למים, מה מים מניחים מקום גבוה והולכים למקום נמוך, כך דברי תורה אין מתקיימין אלא במי שדעתו שפלה^ח, וכדרשת חז"ל** (נדרים נה:). **וממדבר מתנה** (במדבר כא, יט) **שרק כאשר האדם עושה את עצמו כמדבר שהוא מופקר לכל, ניתנה לו התורה במתנה^ט**. **וזהו שאמרו במדרש, 'מרתף גדול של יין זה סיני', רמז גם כן להנ"ל, כמאמר**

חז"ל (סוטה ה.) **למה בחר הקב"ה בהר סיני יותר מכל ההרים, מפני שסיני היה נמוך שבהרים, ודוקא עליו נתנה התורה, להורות בזה שהכלי המחזיק והשומר להתורה הוא הכנעה וענוה**. ומה שמסיים המדרש ואומר **ולמדנו משם תורה, שנדרשת במ"ט פנים טהור ומ"ט פנים טמא, ולכאורה צריך להבין] הלא ודגלו גימטריא רק מ"ט, וכאן חשיב המדרש שני פעמים מ"ט, טמא וטהור, וא"כ אין זה שייך לדגלו לענין הדגלים, ומהיכן למדו שיש מ"ט פנים שני פעמים**.

מבאר ביתר ביאור את עומק דברי המדרש, ולהבין מהו מ"ט פנים טהור ומ"ט טמא, וההוראה שיש ללמוד מזה בעבודת השי"ת בכלל ועבודת ימי הספירה בפרט, בתיקון וזיכוך והעלאת המדות, ועד כמה שצריך להתייגע בענין זה, והטעם בזה.

אולם הענין הוא, כמו שכבר ידוע שתכלית העבודה בספירת העומר הוא, שאנו צריכים לתקן

הערות וציגים

ז. כדי ללמד שמשום כך נמשלה התורה ליין, להורות בזה שכשם שאי אפשר לשמר את היין בכלים חשובים, כך אין התורה משתמרת אצל מי שמחשיב את עצמו.
ח. ומתוך המשל של המים שהם מניחים מקום גבוה וכו', יש ללמוד שגם מי שלומד ומשיג את התורה, אם הוא מתגאה התורה מניחה אותו והולכת ומשתכחת ממנו, כמו שכתב רש"י במעשה של ריב"ח שהבאנו בהערה לעיל בסמוך.
ט. אבל עדיין אפשר לקחת ממנו את המתנה, לכן אמרו שם בגמרא בביאור המשך הכתוב: וממתנה נחילאל, דכיון שניתנה לו התורה במתנה, נחלו אל, ומפרש רש"י שהתורה נעשית לו כמו נחלה, ואולי הרמז בזה כפי שמביא רבינו כמה פעמים שאי אפשר להעביר נחלה מהבן ואפילו בן רע הוא גם כן יורש, ולכן צריך גם למתנה וגם לנחלה, שהנחלה היא הבטחה שלא תשתכח ממנו התורה, אבל היא נחלה במתנה,

ז. בגמרא שם מסופר על הבת של הקיסר שאמרה על רבי יהושע בן חנניה "חכמה מפוארה בכלי מכוער" היינו שאמנם יש בו חכמה גדולה, אבל כיון שהוא אינו נאה, הרי חכמתו מונחת בכלי מכוער, אמר לה ריב"ח, הרי גם אביך מניח את היין המשובח בכלי חרס, שהוא הכלי המכוער ביותר מכל הכלים, ושאלה אותו, אלא היכן ניח את היין, הרי כל העולם מניחים את זה בכלי חרס, השיב לה, אבל אתם מכובדים וחשובים הניחו את זה בכלי זהב וכסף, הלכה ואמרה כן לאביה, והעבירו את כל היין לכלי זהב, וכל היין החמיץ, שאלו את בתו של הקיסר, מי הורה לך להניח את היין בלכים הללו, השיבה ריב"ח, קראו לו ושאלו אותו מדוע אמר כך, והשיב להם, שענית לה כמו שהיא אמרה לי, ושוב שאלו אותו, הרי יש הרבה אנשים נאים והם גם חכמים, השיב להם ריב"ח, איל לא היו נאים היו לומדים ויודעים יותר. [ופירש רש"י שם: **שאי אפשר לנאה להשפיל דעתו ובא לידי שכחה**. ולכן הביא כאן רבינו את כל

את כל השבע מדות בכלל וגם בפרטותיהם כל המדות הכלולות בהם, שהרי כל אחת מהשבע מדות של חג"ת נהי"ם כלולה גם מכל השבע מדות י"א, אשר כולם יחד המה שבע פעמים שבע, ובסך הכל הם מ"ט, ואת אותם פרטי המ"ט מדות צריכים לבררם ולנקותם מכל שמץ רע ותאוה, ופניות וגיאיות, שהוא לא לרצון ה', וליחדם, שיהיו החסד והגבורה והתפארת והנצח וההוד והתקשרות

ומלכות בכללותם ופרטיהם, שיהיו הכל לשם ה' ואז כל המדות כלולות זה בזה י"ב, והוא ענין זיכרון המדות לבררם ולנקותם מכל חלק רע שבהם, והעלאת המדות לשרשם, ולהשתמש בהם רק לעבודת ה' י"ג, ובאמת שניהם [גם הזיכרון וגם העלאת המדות] אחת הן, כי שניהם באים לגלות את האור האלוקי שבמדות י"ד.

הערות וציגונים

י. שרק כל זמן שאינו מתגאה אז התורה ברשותו, וכמו שאמרו שם בהמשך הגמרא, שאם הגביה עצמו הקב"ה משפילו שנאמר ומבמות הגיא.

י. חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד, יסוד, מלכות.

יא. כגון בחסד יש חסד שבחסד גבורה שבחסד וכן הלאה, וכך גם בכל המדות, שכל אחד מהמדות כולל בתוכו גם את כל שאר המדות, וא"כ יש כאן שבע מדות של חסד גבורה תפארת נצח הוד יסוד מלכות, שכל אחד מהם כולל עוד שבע מדות מחסד ועד מלכות, ושבע פעמים שבע הם בכללות מ"ט מדות שצריך לתקנם בימי הספירה.

והוא מבואר בספה"ק שכל דבר שבקדושה הבאה מכח האור אין סוף ב"ה, יש בה כח המאציל שאין לו סוף וגבול, וכל בחינה כוללת בתוכה כל פרטי בחינותיה, ולכן בעולמות העליונים יש בכל ספירה כל העשר ספירות, ובכל חלקי המוחין נכלל כל המוחין, ועיין מש"כ רבינו באריכות בפ' תזריע אות ו. וע"ב הערה להלן בסמוך.

יב. בספר בעל שם טוב על התורה (פר' פנחס אות ב) הביא מה שכתב בספר דברים נחמדים בשמו על מה שאמרו בגמרא (סוטה יד.) הדבק במדותיו, ולא אמרו הדבק למדותיו, כי עיקר העבודות הוא שידבק האדם בהפנימיות, והוא החיות של המדות, ולא ידבק בחיצוניות של המדות, כי אם הוא מדבק עצמו דרך משל למדת החסד בחיצוניות, אם כן אינו מדובק בגבורה, כי בחיצוניות הם שני ענינים נפרדים, שאם הוא חסד אינו גבורה ואם הוא גבורה אינו חסד, אבל בפנימיות כתיב (מלאכי ג, א) אני ה' לא שנית, ונכלל הכל בכל, אם כן האדם הרוצה לעבוד את ה' צריך לדבק בפנימיות החיות של המדות ששם כלול כל המדות, שהחיות הוא אין סוף ברוך הוא, ואם כן בחסד נכלל גבורה וכן בגבורה נכלל החסד, וכן בכולם. ע"ש עוד בהמשך דבריו שמבאר ביתר ביאור.

יג. ענין זה מבואר יותר בפרשת כי תצא אות ב שם גם כותב רבינו בזה דברים כדורבנות, וזלה"ק: דרך הראשון בעבודת ה' הוא שיעבוד וידבק לבו במדות טובות וישרות, שיה' לו לב טהור לעבודת השי"ת בקדושה וטהרה, שקשה מדה טובה לישראל שידבק בה, וכמו שאמרו חז"ל קשה עונשין של מדות מעונשין של עריות, ופירשו המפרשים שהם המדות של איש ישראל, וזה שאמר הכתוב לא תקח האם, שהיא מוחין העליונים, על הבנים, הם המדות, רק לדבק ולקדש בתחילה את הלב, ואחר כך ילך מעלה מעלה, ואף כי בינה הוא ג"כ בלב וכמו"ש בינה ליבא ובה הלב מבין, עכ"ז העיקר הוא המדות, לבטל כל המחשבות ותאוות ואהבת זרות רח"ל מקודם, כי כל עוד שמתאוה להלבי עוה"ז או שאוהב אהבת זרות רח"ל האין יכול לדבק עצמו במוחין עליונים, וזה הוא היפך מחסד שבקדושה, וצריך להעלות כל אהבות הזרות שבאו מכח חסד שבקדושה למקורם, ולתקנם, וכמו שאמר הבעש"ט הק' עה"פ 'ואיש אשר יקח את אחותו חסד הוא', בלשון תימה, היינו כי זה נצמח ממידת חסד שבקדושה, ובושה וחורפה הוא להשתמש במדות חסד שבקדושה לסט"א ח"ו, ואין יכולים לעשות עולה כזו, ע"כ, וכשאוהב עוד אהבת זרות סימן מובהק שעוד הוא חולה באהבת השי"ת, וזהו 'כי חולת אהבה אני' שאם אוהב אהבות זרות סימן שחולה באהבת השי"ת, כי מי שאוהב אהבת השי"ת לא יוכל לאהוב עוד אהבה זרה, כי יערב לו ידידותיך מנופת צוף וכל טעם, וכאשר יבטל ויתקן כל אהבות זרות ויעלה אותם למקורם שבקדושה אח"כ יוכל לדבק עצמו במוחין עליונים.

יד. אלא שהבידור בא להסיר את ההסתר והשקר, והעלאת בא לגלות ולהוציא את אור האמת האלוקי שיש בכל דבר, כדברי רבינו לעיל, וכפי שמוסיף רבינו להעמיק ולבאר כאן בהמשך הדברים.

לראות את כח הקדושה ואור האלוהי שיש בכל דבר^{טז}, ובאמת לא רק השבע מדות כך, אלא גם המוחין שהם **החכמה ובינה ודעת, גם כן מעורבים ומבולבלים** בטוב ורע, **על ידי הפגמים והחטאים מבני אדם, וצריך האדם לתקנם** מכל הפגמים, וגם **לזכנם ולבררם** מכל חלקי הרע המעורב בהם, ועיקר הזיכרון בהם **היינו שידע שהחכמה בינה ודעת שיש לו אינם שלו**, אלא **הקב"ה חונן אותו עם הדעת, והוא נתן לו זאת רק כדי לעבדה ולשמרה** (בראשית ב, טו)^{יז}, **לעבוד את הבורא ב"ה ית"ש ויתעלה** בקיום מצוות עשה ושמירת מצוות לא תעשה^{יח}, **ולעשות כל המצוות בדעת, כמו שנאמר** (דברים

דהנה **ידוע דהקב"ה ברא את כל הבריאיה כולה בשבע מדות** אלו של חג"ת נהי"ם^{טו}, ששרשם במדות העליונות של הקב"ה כביכול, ונשתלשלו וירדו מדרגה אחר מדרגה עד שנתהווה מהם כל העולם הגשמי, אבל **משעת חטא אדם הראשון באכילה מעץ הדעת טוב ורע, נתפשט הרע בכל הבריאיה כולה, ונתגשם כל דבר בקליפה הקודמת לפרי**, [שהפרי הוא הקדושה שיש בכל דבר והאור האלוהי המחיה אותו, והקליפה הוא החושך המכסה את האור הזה, עד שהוא נראה כדבר גשמי בלבד], **ובכל דבר יש טוב ורע מעורב ומפותך בה** (ספר הליקוטים פר' ויצא), וממילא אי אפשר כל כך בנקל

הערות וציגונים

ולא יהא חלילה לעולם התיקון הגמור, לכן גרשהו. יז. כך נאמר לאדם הראשון קודם החטא כאשר הניחו הקב"ה בגן עדן: ויקח ה' אלקים את האדם ויניחיהו בגן עדן 'לעבדה ולשמרה'. ואין הכוונה לעבודת אדמה, שגן עדן אינו צריך לזה, שהם מעשי ידי השי"ת (רמב"ן), אלא עיקר המכוון בזה הוא קיום התורה ומצוותיה עם כל גדריה וסיגייה, כמבואר בהרחבה בהערה להלן במסמן מדברי האוה"ח הק'. יח. הרבה פירושים נאמרו במאמר הכתוב 'לעבדה ולשמרה'. ובתרגום יונתן [וכן הוא בספרי (פרשת עקב, מא) ובפרקי דרבי אליעזר (פרק יב)] כתב, שהניחו ה' בגן עדן כדי לעבוד בתורה ולשמור מצוותיה. והדברים מבוארים בהרחבה באור החיים הקדוש, [וככל הנראה שדברי רבינו מכוונים גם כן לזה ודו"ק] וז"ל: "יש לך לדעת כי כל הוה [כל הנמצא] אינו אלא דוגמא לרוחניות, וכמו שהאדמה צריכה עבודה וזריעה והגשמה [ירידת גשמים כדי להוציא מזון האדם, גם שמירה מדברים המפסידים והמריעים לצומח, כמו כן גן עדן אשר היא הים אדמת הנפשות לבד, כי הגופות נתגשמו] על ידי חטא, ואינם ראויים עוד להיות בגן עדן, ורק הנפשות באים שם לאחר מיתה]. גם היא צריכה עבודה ושמירה כפי רוחניותה [כדי שתוכל להוציא מזון הנשמה], והגשמה המיוחדת לה [ירידת הגשם שלה], היא עסק התורה, כמו שנאמר 'יערוך כמטר לקחי תזל כטל אמרתי' והזרעים הם מצות עשה... והעבודה היא התעסקות גדול [הן בכמות - שיהיה עיסוקו בזה לא בדרך עראי אלא בדרך קבע וזמן רב, והן באיכות - ביגיעה רבה],

טו. ולא רק בזמן הבריאיה יסד הקב"ה את העולם בשבע מדות אלו, אלא אף גם בכל רגע ורגע הקב"ה מחדש את עולמו על ידי המדות הקדושות הללו, והוא מחיה את עצם הבריאיה ואת יסודי הטבע וכל פרט ופרט שבו ומאיר בהם את אור אלקותו ית' בסוד הכתוב 'ואתה מחיה את כולם'. עיין במאמרי רבינו לפסח אות קלז, ועוד, וע"ע במאור עינים פר' לך לך. טז. בפרשת בהעלותך אות א כותב רבינו שזהו העבודה הקשה ביותר, כי מאז החטא לא יוכלו הגוף והנפש להיות בשלוה בעוד יחד בחיים, וז"ל: דהנה האדם נברא להיות דבוק בחכמה העליונה לעולם, ולהיות מדמה הצורה ליוצרה, ולעשות גם מהגוף העכור, שהוא חומר גס, ג"כ צורה כמו הנשמה, ואח"כ כאשר חטא אדה"ר נתערב טוב ברע ורע בטוב, ומאז לא יוכלו הגוף והנפש להיות בשלוה בעודם ביחד בחיים כי זה היפך זה. וכאשר הקב"ה חפץ בטובת עמו ישראל וראה שלא יבא האדם לעולם לרצון האמיתי, וחפץ ד' למה שנברא, ולכן מיד גרשו וגזרו עליו מיתה, ולאחר המיתה יתקן, והנפש שבה אל בית אבי' אל מקור מחצבתה, ולזה מבואר במדרש והנה טוב מאוד זה המות, כי בזה נעשה התיקון הגמור. וכדברי פי קדוש ד' אדמו"ר הרשב"ב זצלה"ה מפרשיסחא על הכתוב 'ועתה פן ישלח ידו', היינו לאחר חטא אדה"ר צפה הקב"ה ברוב רחמיו שמוכרח להיות בעולם המות, כדי לזכות לתקון הגמור, וירא הקב"ה פן ישלח ידו 'ולקח גם מעץ החיים' ולא ימות לעולם, ונמצא 'ואכל', שהוא הגשם, 'וחי', שהוא הרוחניות, יהי' נתערב 'לעולם', ולא יתפרדו לעולם זה מזה,

ד, לט) **וידעת וגו'** שהוא בחינת דעת של 'טהרה' יט, וכמאמר הכתוב (דה"א כח, ט) **'דע' את אלקי אביך ועבדהו**, שהוא בחינת 'דעת' של בירור והבדלה, הרי שבשביל לעבוד את ה' צריך בחינת 'דע' - דעת, וכן צריך להשתמש בדעתו רק **לחשוב מחשבות קדושות לעבדו בלבב שלם** ולא לפגום בדעת על ידי רוח שטות רח"ל, ולחשוב בכל דבר **איך לעשות נחת רוח ליוצרו ובוראו**, ואין זה דבר קל, **כי על ידי חטאיו של האדם נתגשם הדעת** שלו, ומחמת כן הוא **טועה** בדעתו המבולבלת **וסובר על הרע שגם זה הוא טוב, וכמאמר חז"ל** (ירושלמי ברכות ה, ב) **אם אין דעה הבדלה מנין**, ואינו יודע להבדיל בין טוב לרע ובין מצוה לעבירה, וממילא **היצר הרע מטעהו** ואפילו **על עבירה** ואומר לו **שהוא מצוה**,

ומחמת שדעתו פגום **אין יודע להבדיל** ולהבחין שאין זה מצוה אלא עבירה רח"ל, **וכל עבודתנו היא לבוא לכל דבר לבירורן של דברים**, לדעת מהו באמת מצוה ומהו עבירה, וגם לקיים את כל המצוות **בלי שום תערובות רע**. ורק כאשר איש **ישראל זוכה לתקן** את חלקי הרע המעורב בתוך הטוב **ולשבר** את כח הקליפה **שקודמת לפרי** [כפי שיבואר להלן בסמוך אין משברים את חלקי הרע], אז **זוכה גם להבדיל באמת בין הטמא ובין הטהור**, בין מה שהוא באמת טוב ומצוה, ובין מה שרק נראה טוב ומתוק אבל באמת הוא רע ומר, וכאשר הוא הולך ומדבק עצמו במדת האמת לאמיתה, זוכה גם **לחזות יקרת אור פני מלך חיים** כב, את דרכי

הערות וציורים

והסתכלות נמרץ [בהתבוננות חזקה וביגיעה ושקידה] בתורה שהוא עיקר מצוותה, והשמירה גם כן לבל יפרוך גדריה ולבל יפסיד צמחיה, והיא שמירת לא תעשה, אשר צריך האדם לשמור לבל לעבור עליהם, כי הם המפסידים כל דבר טוב..., ואם ירבה להשחית תשחת תורתו ותדעך נרה"ע עוד.

יט. לכאורה אינו מובן מה רוצה להוכיח מפסוק זה, בשלמא הפסוק השני שמביא הוא כדי להורות שבשביל עבודת ה' צריך בחינת דעת של הבדלה, שלא לערב טוב ורע, אבל מה ענין הפסוק וידעת לכאן. ונראה עומק כוונתו על פי מה שכתב רבינו במאמרי שבועות אות יז לבאר באריכות את ענין מה שאמרנו חז"ל "דרך ארץ קדמה לתורה", והיוצא מדבריו שם הוא: שצריך לעבודת השי"ת בשני בחינות של דעת, **הראשון הוא הדעת של טהרה**, להיות שבור ככלי חרס שאין לו שום כח מבלעדי השי"ת, וזה נלמד מהכתוב: 'וידעת היום... אין עוד', שאין עוד שום כח בעולם זולת הכח של הקב"ה, וממילא תשתמש עם הכח שלך בבחינת 'מלכות' להשפיע לאחרים מכל מה שיש לך. **והשני הוא הדעת של בירור והבדלה**, והוא בשני אופנים, **הראשון**, להבדיל בין הקודש ובין החול, שלא להשתמש עם המדות נגד רצון השי"ת. **השני**, לברר את הדברים הטובים שעושה, אם באמת טובים הם ונקיים מכל פסולת של גאווה וישיות או לו.

כ. כמו שהביא במאורן של ישראל מה שאמר רבינו בפרשת החודש (אות א) שצריך להיזהר שלא לפגום בדעת הן בקיום מצות עשה, והן בשמירת מצות לא תעשה, כי קיום מצות עשה צריך שיהיה בלתי לה' לבדו, ועל ידי שום פניה פוגם בהדעת, וכשפוגם בחטא לא תעשה רח"ל הרי אין אדם חוטא אלא א"כ נכנס בו רוח שטות, וזו פגם בדעת, **שמוכיל את הדעת לסטרא אחרא הנקרא 'רוח שטות' כי הדעת האמתית, שהיא רצון הבורא ית"ש נקרא רוח הקודש**.

כא. כלומר, לא רק שמסיתו לדבר עבירה, שאז יתכן שאח"כ יתחרט על מה שעשה וימרה לשוב ולתקן את מה שפגם, אלא הוא מרמה אותו ואומר על עבירה שהיא מצוה, וממילא לא יעלה על דעתו כלל שחטא כנגד השי"ת ופגם על ידי זה בנפשו ובנשמתו, ולא יזדור לשוב בתשובה ולתקן מהר את מה שפגם, וזה יביאנו להוסיף עוד חטא על פשע, כי עבירה גוררת עבירה רח"ל [כל זה על פי דברי רבינו בפרשת צו אות ב, פקודי אות ב, שבת שובה אות ה, ועוד].

כב. לעומת החטא שמססתי ומעלים ממנו אור פני מלך חיים ולהתקרב אליו, אבל עכשיו בתיקון הדעת זוכה שוב לחזות באור פני מלך חיים, על פי דברי רבינו במאמרי לפרשת פקודי אות ב [ועוד הרבה מקומות], ועוד כותב שם רבינו: שכלל שהוא מתקרב יותר להשי"ת ורואה אור פני מלך חיים, כך מבין

השי"ת וגודל רוממותו, ועל ידי זה זוכה להיות יותר מקורב להשי"ת^{כג}.

עד כאן ביאר באופן כללי את ענין זיכור המדות והעלאת המדות, עתה הולך לבאר ענין זה יותר באופן פרטי, בהלכה למעשה במדה של אהבה, איך צריך לזכר אותה מהפסולת הרע שבה, ולהעלות את המדה לשרשה בקדושתה העליונה, ועי"ז יבאר שזיכור והעלאת המדות אינם שני דברים אלא אחד.

וכן במדת אהבה, כאשר מתעורר בקרבן אהבה גשמית [לא מביע בדבר האסור אלא אפילו בדבר

המותר]^{כד} צריך שיתבונן היטב בכל הנ"ל, וידע שהיא אהבה נפולה, וצריך להעלותה לשרשה בקדושה עליונה, על ידי שיקשור בלבו ובנפשו ובמאדו **רק אהבת ה', ולא לאהוב דבר זולת אהבת ה'י**, עד שיבוא למדרגה גדולה, שלא יצטרך לדחוק את עצמו על זה, כי מאילו יערב לו ידידותיך של קרבת אלקים ודבקותו בו, יותר מנופת צוף וכל טעם, כי אהבת ה' היא האהבה האמיתית והנצחית, וכל דברי **אהבות נכריות** אינם אלא דמיון כוזב, ובהגלות נגלות אור האמת הם כולם **בטלים ומבוטלים לאהבת**

הערות וצייונים

הנה הוא חושך הלילה לעין השכל, וגורם לו שתי טעויות, הא' שאינו מניח לו לראות את המכשולות שבדרכי העולם... והב' והוא קשה מן הראשון, שמטעה ראייתם עד שרואים את הרע כאילו הוא טוב ממש, והטוב כאילו הוא רע, ומתוך כך הם מתחזקים ומוחזקים מעשיהם הרעים... וזאת היא הרעה הגדולה המלפפת אותם ומביאה אותם לבאר שחת.

כד. ובלי התבוננות הנ"ל קשה מאד בחושך הלילה של העולם הזה, לראות את האור האלוקית שבדבר, את אהבה העליונה - אהבה האלוקית, והיא עכשיו אצלו אהבה נפולה מעולם האהבה, וצריך להעלותה לשרשה העליונה.

כה. ביאור הדבר הוא על פי מה שכתב המאור עינים זי"ע ביתר הרחבה בפרשת לך לך [ועיין עוד מה שכתב בזה בריש פ' מטות] שהשי"ת מנהיג את העולם על ידי שבעה מידות שהם שבע ימים שהעולם סובב בהם, ונקראים 'מי עולם' ו'ימי הבנין', והתחלתן ממדת החסד, וכמו שהנהגת העולמות על ידי שבעה ימים אלו, כמו כן צריך העובד ה' שהוא עולם קטן, והוטבע בו שבעה מידות אלו, שהן אהבה ויראה והתפארת וכו' כנודע, וביד האדם הוא להטות המדות לכל אשר יחפוץ, כי זה הבחירה הנמסר לאדם, ויכול לפעול על ידם הן לטוב הן למוטב כנודע, ואף שהן נטולין ונאצלין ממקום גבוה, כגון אהבה שבאדם, שרשם מעולם האהבה עליונה, וכן יראה, וכן שאר המידות, מכל מקום בהשתלשלותן עד קרב האדם הן מעורבין מטוב ורע, ונקראים מדות נפולין [כלומר, שכל המדות הם בשרשם במדות העליונות של הקב"ה כביכול,

יותר את גודל חסרונם, ונעשה עי"ז יותר נכנע ושפל עד מאד. כג. כל דברי רבינו עד כאן הם תמצית דברי הרמח"ל בספרו מסילת ישרים בביאור שער הזהירות, והנה כמה מדבריו הק': הנה הרוצה לפקח על עצמו, שתיים הנה ההשקפות הנצרכות לו, האחת שיתבונן מהו הטוב האמיתי שיבחר בו האדם, והרע האמיתי שינוס ממנו, והב', על המעשים אשר הוא עושה, לראות אם הם מכלל הטוב או מכלל הרע, וזה בשעת מעשה ושלא בשעת מעשה, בשעת מעשה, שלא יעשה שום מעשה מבלי שישקול אותו במאזני זאת הידיעה, ושלא בשעת מעשה, שיעלה לפניו זכרון כלל מעשיו, וישקול אותם כמו כן במאזני המשקל הזה, לראות מה יש בהם מהרע למען ידחה אותו, ומה מן הטוב להתמיד בו ולהתחזק בו, ואם ימצא בהם מן הרע, אז יתבונן ויחקור בשכלו, איזה תחבולה יעשה לסור מן הרע ההוא וליטור ממנו.... ואפילו במעשים הטובים צריך לחקור ולראות היש בעינם איזה פניה אשר לא טובה, או איזה חלק אשר יצטרך להסירו ולבערו, עד ישאר זך ונקי. כלל הדבר יהיה האדם מעיין על מעשיו כולם ומפקח על כל דרכיו שלא להניח לעצמו הרגל רע ומדה רעה, כל שכן עבירה או פשע ואין עיניו רואות אותם... והוא מה שאמרו ז"ל (ב"מ פג.) 'תשת חושך ויהי לילה', זה העו"ז הדומה ללילה, והבן כמה נפלא המאמר האמיתי הזה למי שמעמיק להבין בו, כי הנה חושך הלילה שני מיני טעויות אפשר לו שיגרום לעין האדם, או יכסה את העין עד שלא יראה מה שלפניו כלל, או שיטעה אותו עד שיראה לו עמוד כאילו הוא אדם, ואדם כאילו הוא עמוד, **כן חומריות וגשמיות העולם הזה,**

פעולות נפרדות, וכך הוא בענין זיכור והעלאת המדות, שאינם שני דברים, ואי אפשר להפריד ביניהם^כ, אלא באמת **נבראת המדה הזאת** של אהבה **ברצון השי"ת** שהוא המקיים ומחיה אותה, וממילא אי אפשר שהמדה הזאת נבראה להלב ורעות רוח וגשמית, **וזה שראה אותה עד עתה** כאהבה גשמית בלבד, הוא מפני **שלא ראה אותה בתכלית הברירה, כי בהשתלשלותה משורשה** שבקדושה למעלה עד למטה בעולם החומרי והגשמי, נתערב בה טוב ורע, וממילא **היה עליה כעין חלודה ומכסה וסיגים מעורבים**, ולכן היה נראה לו האהבה הזאת שאין בה שום קדושה כלל, **ועל ידי** ההתבוננות הנ"ל בביטול הגשמיות והחומריות שבאהבה זו וההתחזקות באהבת השי"ת, שבזה הוא **מברר ומחלק ומפריד** את כל המ"ט **מדות מהטומאה אשר מעורב בהן**, ואז **ניכר כח הקדושה שבהן**,

הי"י, וזהו סימן שיש לו אהבת ה' אמיתית^{כז}. **וכאשר איש ישראל זוכה ומזכך המדות הקדושות** ויוצא מהחושך וערוב הדעת, ומבטל את האהבות הנוכריות הכוזבות [שזה הוא בירור המדות כנ"ל], ומעורר את לבו לאהבת ה' באהבה רבה ואהבת עולם [שזה הוא העלאת המדות], **אז הוא רואה בעין חושית שכך הוא המדה בברירה ובטהרתה** האמיתית, שכל האהבה הגשמית שהיה לו מקודם היתה שקר וכזב, כי אין שום מציאות מלבד המדות הקדושות כמו שהם בשרשם במדות העליונות למעלה, ולכן נחשבים זיכור המדות והעלאת המדות לענין אחד, **כמו שמוכן לכל שאין לחשב מלאכת המצרף כסף לשנים**, אחד מה שהוציא את הפסולת והסיגים מהכסף, והשני מה שהעמיד את הכסף בטהרתה, שבודאי אין זה נכון, **כי כאשר הוא מצרף הפסולות ממילא נשאר הכסף נקי בלי סיגים** ואין כאן שני

הערות וציגונים

ההיא אז, ואז מעלה דברים נפולים לשורשם, שאין תענוג למעלה גדול מזה שיש להשי"ת מזה תענוג גדול כנודע (בפ' מטות שם מבאר גם מהו הנ"ד והשמחה שיש כביכול להביות"ש מזה).

כו. עיין בדברי רבינו לפרשת תולדות אות יד, ובהערה להלן בסמוך.

כז. בפרשת ויחי אות ד כותב רבינו: צריך האדם לאהוב את ד' בכל לבבו ובכל נפשו ובכל מאודו, וכמו שנאמר בתה"ק (דברים ו, ה) ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך, היינו שלבו יהיה פנוי מכל עניני תאוות ותענוגי עולם הזה ואהבות זרות ונכריות, רק יאהב את ה' בכל לבבו ואהבה גדולה ויתירה ועזה עד מאוד, **כמו"ש הרמב"ם** (תשובה פ"ה ח"ג): **וכיצד היא האהבה הראויה, הוא שיאהב את ה' אהבה גדולה יתירה עזה מאוד, שתהיה נפשו קשורה באהבת ה', ונמצא שוגה בה תמיד** וכו', ובהלכה ו' שם כתב גם כן: **דבר ידוע וברור שאין אהבת ה' נקשרת בלבבו של אדם עד שישגה בה תמיד כראוי, ויעזוב כל מה שבעולם חוץ ממנה, כמו שצוה ואמר** (דברים ו, ה) **בכל לבבך ובכל נפשך ע"כ**. ואם יש עוד מקום אחד בלבבו שלא היה מפנה אותו מאהבות זרות, סימן מובהק כי חולת אהבה הוא

וירדו במדרגה אחר מדרגה עד שנתהוה מהם העולם הגשמי, וכל עוד שהם בלבושם ומהותם הגשמי הם נקראים מדות נפולות (שנפלו מרום ערכם ונראים כמציאות בפני עצמם), כי לא ניכר בהם את מציאות ה' והחיות שהשי"ת מחיה אותם בכל רגע ורגע]. וזה כל עיקר עבודתנו, לטהר המידות שבקרבנו מן הרע, ולהעלותן על ידי שהוא עובד עמחן עבודתו יתברך שמו, וכל זה על ידי טוב הסתכלותו בעת שיבא לו איזה אהבה רעה או יראה רעה ח"ו, שיסתכל ויחדר ויאמר בלבו, הלא זה הוא אהבה נפולה מעולם האהבה, אהבת הבורא ברוך הוא, ואני צריך להעלותה, ואין אעשה הרעה הזאת, להפילה עוד למטה מטה. ואם אני אוהב הדבר הרע הזה, שהוא דבר נברא וארציות ונפול, איך יש לאהוב את הבורא ברוך הוא ותורתו, שבה נבראו כל הנבראים, והוא תענוג כל התענוגים, וכיוצא בזה בשאר המידות, בשעה שנתעורר בקרבו איזה מידה מהמדות, אזי יראה ויגור ויחדר להשתמש בשרביטו של מלך, מלכו של עולם, להקניטו ח"ו ולעשות נגד רצונו ולמרות עיני כבודו יתברך, ואדבר, בהתעוררות המידה בקרבו אל הרע ודבר חיצוני ההוא אז נקל לו לקשר את עצמו עם זאת המידה למעלה בו יתברך שמו מאחר שנתעורר ונפתח פתח המידה

ונראה לעינים את הגילוי האלוקי שהיה מוסתר בהם עד עתה, ורואים איך שכל המדות נמשכות מאחד מהשבע מדות העליונות הקדושות, **וממילא כאשר המדות הללו טהורים** ונקיים מכל חלקי הרע שהיה בהם, **הם נכספים כל אחת** מאותם המדות **לעשות רצון קונה למה שבראה** כט, ומזה באים לאהבה, ויראה, והתפארות, וניצוח, והודיה, והתקשרות, וקבלת עול מלכות שמים^ל.

מוסיף לבאר על פי זה פסוק מהפטרת הפרשה – **להבין ביתר ביאור את עומק הכוונה** (עין בהערה לא) כי לפי הנראה, מלבד הפירוש הפשוט שכתבנו, מרמז כאן רבינו לעוד ענין נוסף ועמוק מאד, המבואר בתורת הנסתר, ואין לנו עסק בזה אלא מה שצריך להוציא ממנו את מה ששייך לענין עבודת ה', כדרכו בקודש של רבינו.

נקדים ונסכם בקצרה את מה שנתבאר בדברי רבינו עד כאן: כל המדות הם בשרשם במדות העליונות של הקב"ה כביכול, וירדו במדרגה אחר מדרגה עד שנתהוו

מהם העולם הגשמי, וכל עוד שהם בלבושם ומהותם הגשמי הם נקראים מדות נפולות שנפלו מרום ערכם ונראים כמציאות בפני עצמם, כי לא ניכר בהם את מציאות ה' והחיות שהשי"ת מחיה אותם בכל רגע ורגע, וכל זה בא מחטא עץ הדעת, שאז נתערבבו הטוב והרע בכל הבריאה כולה, ואין לך דבר שאין כח אחר מעורב בו, וכל עיקר עבודתנו הוא לטהר את המידות שבקרבתנו מכח הרע המעורב בהם, ולהעלותם לשורש קדושתם למעלה, על ידי שהוא עובד ומשתמש בהם רק לעבודת ה' כפי רצונו יתברך שמו.

וזה פירוש הכתוב בהפטרת השבוע (הושע ב, א) כשהנביא הושע נמבא על ישראל באחרית הימים, ואומר: **והיה בעת ההיא במקום אשר יאמר להם** תחת אשר נאמר על בני ישראל, **לא עמי אתם** אינם ראויים להיקרא עמי בגלל מעשיהם הרעים, **יאמר להם** עתידים הם להיקרא מרוב חביבתם 'בני אל חי', שהם בנים למקום שהוא אל-חי וקיים. והרמז בזה, כי **'אל חי' גימטריא מ"ט**, ורמז להם **שכאשר תבררו את כל מ"ט חלקי הרע** שמעורב בכל המדות,

הערות וצייונים

אהבת קודש, או יראה ושאר המדות, כפי שהזכיר זאת רבינו במאמרי שבועות אות ז ובפרשת נשא אות א, ובהערה להלן בסמוך הרחבנו קצת ביאור בזה מהבאמ"ח.

ל. והבאר מים חיים בפ' לך מוסיף: כי לא זו בלבד שהוא זוכה לקדש ולטהר את מדותיו בקדושתם העליונה, אלא שמכח הניצוץ העולה אל שורשו האלוקי, נולדים עוד רגשי אהבה, והם נשפעים מלמעלה אל האדם הזה שזכה לברך את מידת האהבה מתוך ההסתער הגשמי, ומקבל רגשי אהבה מלמעלה [או שהם נשפעים בכללות אל הבריאה ואדם אחר זוכה להרגיש לפתע רגשי אהבה אל בוראו]. וזוכה להתעלות יותר ויותר, ובכל עת מעלה עוד בירורים ממידת החסד וכשהם עולים לשורשם, נולדים אליו רגשי אהבה גדולים יותר, ואלו דברים שאין להם שיעור, וכן על זו הדרך גם במדת היראה ובשאר המידות, וכל זה מחמת התענוג הנפלא והעצום של הקב"ה בראותו את המדה הנפולה שזוכה לחזור אל שורשה ולראות פני אביו שבשמים, ע"ש בלשונו הק' והזהב. וענין זה נקרא בספרים הקדושים 'העלאת מיין נוקבין' כמו שכתב

היינו על אהבת ה', כי איך יוכל לאהוב שום דבר מעניני אהבת עוה"ז אם אוהב את ד', כי יערב לו ידידותיך מנופת צוף וכל טעם. ועיין בהערה דלעיל מה שהבאנו מדברי המאור עינים, ועיין עוד בזה בהערה להלן בסמוך בשם הבאר מים חיים.

כח. כלומר, אי אפשר לקיים רק אחד מהם, רק זיכרון המדה ולא העלאת המדה או להפך, כי הא בלא הא לא סגי, כי הזיכרון נעשה באמצעות העלאתה, והעלאתה נעשה לאחר הזיכרון, וכל אחד משלים את השני. וראה בהערה לעיל אות כה ושם נתבאר יותר.

כט. מה שמסיים רבינו 'וממילא וכו' הם נכספים וכו' למה שבראה, מלבד הפירוש הפשוט שכתבנו, אולי מכוון כאן רבינו עוד בזה לענין 'העלאת מיין נוקבין' שהם מים העולים מלמטה למעלה, ומעוררים בזה את היחוד העליון, ועי"ז מתעורר להשפיע 'מיין דכורין' למטה, כי ככל שהאדם מברך יותר את האהבה הנפולה [או את שאר המדות] ומעלה את המדה לשורשה העליון, כך נתוספים בו יותר ויותר רגשי

על ידי זה **יתגלה הטוב** המוסתר בהם, ויתגלה כל **המ"ט פנים טהור, והספירה** הקדושה העליונה שמשם נשתלשלו וירדו למטה לא.

מוסף לבאר שכמו שיש בכל המדות מ"ט פנים טהור ומ"ט פנים טמא, כך יש גם בתורה מ"ט פנים טהור ומ"ט פנים טמא, ומה התכלית בזה. ובזה יתרץ את קושית החסידים על תלמידו של רבי שהיה מטהר השרץ בק"ן טעמים, למה לנו בפלפול בזה.

וכמו שיש במדות ערבוב של טוב ורע שצריך לבררם ולהעלותם לשורשם בקדושה העליונה, **כן** יש גם **בתורה הקדושה** בחינה של ערבוב זה, דהיינו

שיש בה את האפשרות לדרוש אותה עם **מ"ט פנים טהור**, שהוא התורה האמיתי, וכפי כוונת נותן התורה, ויש בה גם אפשרות לדרוש אותה עם **מ"ט פנים טמא**, שהוא פירוש מסולף ושקר בכוונת התורה לב. **בם, המכוון האמיתי ורצון הש"י הוא רק המ"ט פנים טהור, כי** אמת יש רק אחד, ורק המ"ט פנים של טהור הוא האמת לאמיתה, אלא **שעל ידי חטא אדם הראשון נברא הטומאה לעומת הקדושה** ונתערבבו יחד, כמו שנתבאר לעיל בענין המדות, **ולכן רק אחר** שנשתלשלו וירדו ממקור קדושתם למעלה וירדו למטה, **שאינו נתגשמו**, ומשום כך **נצרך לברר הטהרה מהטומאה**, ובענין המדות הבריר הוא כמו

הערות וציורים

אשר בעולם מקבלין חיים מ'א-ל-ח"ל על ידי אדני" [דהיינו מיוחד יסוד ומלכות], ועל כוונה זו אנו מבקשים בראש השנה 'זכרנו לחיים', ולמי אנו מתכוונים, לא-ל-ח"ל וכו'. ועל עניין זה היה חושק ומתאווה דוד המלך ע"ה ואמר (תהלים מב, ג) **צמאה נפשי לאלקים לא"ל ח"ל**.^א ובהיות המדה הזאת הנקראת א-ל-ח"ל [יסוד] נקשרת עם אדני" [מלכות], אז יפיקו ישראל כל צרכם ושאלתם, וינצחו כל אויביהם, ואיש לא יעמוד לפניהם, עכ"ד [הנצרך לענייננו].

והנה רבינו מבאר להלן במאמרו את הפסוק: **אם תבקשנה ככסף וכמטמונים תחפשנה אז תבין יראת ה', אם תבקשנה ככסף, ר"ל כמו הצורך כסף, לברר ולהוציא הפסולת, שישאר הכסף נקי בלא סיגים, וכמ'טמונים**, הרמז למ"ט ימי הספירה, 'תחפשנה', שצריכים לתקן לזכר ולברר הז' מדות, שהיו אמרות טהורות, לברר ולחלק המ"ט מדות מהטומאה ולהתגלות הטוב, 'אז תבין יראת ה', יראת ה' היא מלכות, שמקבל על עצמו עול מלכות שמים, היינו שממלך הקב"ה על כל איבריו ותנועותיו, ויודע כי ממך הכל ומידך נתנו לך, והוא המסבך כל הסיבות, ומה' מצעדי גבר כווננו, ומבלעדי עצרתו וישועתו אף אם כל יושבי תבל יעמדו לימינו להושיענו אין עזרה וישועה, וזהו מלכות שמים. וזוכה בזה לבינה, הוא חג שבועות יום החמשים זמן מתן תורתנו, שהוא שער הנו"ן. וכפי שנתבאר הרי בירור חלקי הרע שנערב בטוב הוא בחינה של תיקון היסוד, והעלאת המדות כותב כאן רבינו שהוא בחינת 'מלכות', ורבינו מבאר שזיכרון המדות והעלאת

הרה"ק בעל תולדות יעקב יוסף זי"ע (פר' אמור, אות ו וכן הוא בבאר מים חיים פ' תרומה) וזל"ק: וזהו בכל דרכיך דעוהו שהיא פרשה קטנה שכל גופי התורה תלוי בה (ברכות סג). שבכל דבר ודבר שעושה אפילו הוא דבר גשמי, יראה לייחד ד' אותיות הוי"ה, **כי כל אכילה ושתייה ומלאכת האדם מן ל"ט מלאכות ושאר משא ומתן הכל הוא לברר ניצוצות שלו שבאו עמו מיום הולדו...** וכשעושה על כוונה זו **הרי מעלה מין נוקבין להשכינה** שהיא אות ה', **לקבל מין דוכרין** השפעה והמשכה מן אות ו', והיינו כשיעשה בדחילו ורחימו שהם י"ה הרי עושה מן גשמי רוחני. עכ"ל ק.

לא. מבואר בכתבי האריז"ל וספרי החסידות שהפגם של חטא עץ הוא בחינה של פגם היסוד, וכל חלק של תיקון חטא עץ הדעת הוא חלק של תיקון מדת היסוד, והנה ספירת יסוד נקרא גם בשם **"א-ל-ח"**, כמבואר בספר שערי אורה (ריש שער ב') שהוא המושך מכל הספירות מדת החסד והחיים למדת אדני" [ספירת מלכות], ולפי שמושך ממדת החסד נקרא א-ל, ולפי שמושך גם ממדת החיים נקרא ח"ל, וכשיתחבר ביחד החסד והחיים נקרא **"א-ל-ח"**. מלכות נקראת **"ארץ החיים"**. ומוסיף שם בשערי אורה לבאר, דכשהיסוד ממשיך הכוח הזה במדת אדני" [מלכות] נקראת גם המלכות בבחינת 'ארץ החיים', כלומר, הארץ שבה מתקבצים החיים העליונים. ומכאן שזה שם מושך שם אדני" בחינת החיים בכל הנבראים אשר בעולם למיניהם, במלאכים ובכל צבא השמים וכוכביהם, ובכל צבא הארץ וצאצאיה. ולפי שתמצא כי כל בעלי חיים

שכבר נתבאר לעיל, ובלימוד התורה הבירור הוא על ידי הלימוד והפלפול והיגיעה, שכאשר האדם מייגע את עצמו לבוא לעמק הלכה מתוך מחשבה טהורה ורצון לבוא למטרת האמת^ל, לדעת ולהבין את רצון השי"ת ויתעלה^ל, על ידי זה הוא משבר הקליפה שקודמת לפרי, ומפריד ומסלק את החלק של מ"ט פנים טמא מהמ"ט פנים טהור, ונשאר רק עם חלק התורה שבשרשה למעלה, בתכלית הטהרה, כנודע זאת מספרי האר"י ז"ל (ספר הליקוטים פר' חקת, שער המצוות פר' ואתחנן), ועל ידי זה שמשבר את מ"ט פנים טמא של הקליפה זוכה לבוא למ"ט פנים טהור, ולא זו בלבד, אלא אף להבין אמיתות הדבר ממה שמכונן הקב"ה, איזהו טמא שנראה כטהור

צריך להיזהר ממנה, ולהיות טהור, וממילא מובן למה אמרו במדרש 'ודגלו גימטריא מ"ט, אף שיש שני פעמים מ"ט, כי באמת אין זה שני פעמים, כי גם זה הוא ממ"ט פנים טהור שבתורה^ל, שזה הוא האמת שבתורה הקדושה.

וזה הוא ענין של אותו תלמיד שהיה לו לרבי מאיר, שהיה מטהר השרץ בק"ן טעמים (עירובין יג:), והקשו התוס' (שם ד"ה שיודע) למה לנו בפלפול כזה, הרי בסופו של דבר השרץ נשאר בטומאתו? ולדברינו כוונת אותו התלמיד היה ללמדנו איך שצריך לברר היטב בכל ענין את בירור הדבר ואמיתותה, ועד כמה יוכל האדם להטעות את עצמו, ולהראות על הטמא שהוא טהור ממש,

הערות וציגונים

שהוא לשון תפארת, היינו שיש להם במה להתגאות ואינם מתגאים, וזה הוא תפארת ישראל, ישראל אשר בך אתפאר (ישעיה מט, ג), אבל 'דפרה קרן איקרי', היינו שנוגח בהקדושה אין נגיחה אלא בקרן (ב"ק ב:), שמתגאה בהקדושה ונוגח וממית בו, ומהפך התפארת שלו לדבר מאוס וממית - והוא אצל האדם כדברי הרה"ק רבי יחזקאל מקאזמיר זצלה"ה זי"ע על מאמר חז"ל (ברכות כה:), ששמת חלקי מיושבי בית המדרש ולא שמת חלקי מיושבי קרנות, שבאמת יושבי קרנות המה ג"כ יושבי ביהמ"ד, [ואולי הם אפילו ממשכימי קום] אלא שיש להם קרנות שמנגחים בהם ומתגאים בעצמם (עי' ישמח ישראל פר' ויקרא אות ב) - על כן 'שופר לא איקרי', ע"כ דבריו הק'.
לד. ופשוט הוא שאם אין זו כוונתו האמיתית, הרי אינו לומד באופן של בירור וסילוק המ"ט פנים טמא מתוך העירוב במ"ט פנים טהור, אלא הוא עסוק רק בחלק מ"ט פנים טמא בלבד, ולעולם לא יגיע אל תורת האמת, ואפילו אם ישיג את האמת, לא תפעל בו התורה כלום, כי לא ידבק בו מאומה מקדושת התורה ולא יבוא אל הדבקות עם הבוית"ש שזהו עיקר המכון בלימוד התורה, כל זה הוא על פי דברי רבינו להלן כאן ובפרשת וירא אותה ויגש אותה י, ועוד הרבה מקומות. ועיי' בהערה דלעיל.

לה. שגם חלק הטמא הוא חלק הגנוז בתורה כדי שעל ידה יוכל לבוא לחקר האמת לאמיתו, וזה ענין עמוק מאד ואכמ"ל.

המדות אינם שני דברים נפרדים אלא אחד הם, וא"כ כאשר מזכך את המדות מהרע [יסוד] ומעלה אותם אל הקדושה [מלכות] יש בזה בחינה של יחוד 'יסוד ומלכות', ולכן כאשר עוסקים בעבודה זו, אומר להם הקב"ה שבזה אתם בני 'אל חי' שהוא היחוד של יסוד מלכות, והוא המביא את כל ההשפעות הטובות כנ"ל, והיינו משום שבהעלאת מ"ן נמשך ההשפעה למ"ד ביתר שאת כמו שנתבאר בהערה לעיל בסמוך אות ל.

לב. כענין הויכוח שהיה לצדוקים עם החכמים בפירושי המקראות, כמו בפסוק 'וספרתם לכם ממחרת השבת' עם הכוונה לז"ט הראשון של פסח שגם הוא קרוי שבת, או שהכוונה לשבת דעלמא, וכי"ב, וכן הוא בכל הדורות, ועדיין השטן מרקד ביננו, אשר כידוע שמזה יצא הרבה קלקולין ומכשולות גדולות וקשות ה"י.

לג. במאמרי ראש השנה אות ה מבאר רבינו את המשנה (ר"ה כו). כל השופרות כשרים חוץ משל פרה, ובגמ' (שם) כל השופרות איקרי שופר ואיקרי קרן, דפרה קרן איקרי שופר לא איקרי. הענין הוא, כי כל איש צריך להשתדל ללמוד וללמד לשמור ולעשות מצוות ומעש"ט שיהיה בר מעלה, אך אפילו אם יזכה למעלות טובות, בל יתגאה בהם ח"ו, כי שאין לו במה להתגאות אין זה רבותא שאינו מתגאה, וזה הוא ענין הקרן והשופר, שאף שיש לו קרן במה להתגאות עכ"ז אינו מתגאה בהקדושה, וזה הוא תפארתו, על כן 'כל השופרות איקרי קרן ואיקרי שופר', מלשון שפרו מעשיכם (ויצד ליום שני)

(כלים ב, א), **ולב נשבר ונדכה אלקים לא תבזה** (תהלים נא, יט). (כת"ק).

עד כאן הוא מכת"ק של רבינו, מכאן ולהלן הוא הוספה שהוסיף רבינו בשולחנו הטהור, לבאר איך באים על ידי זיכור והעלאת המדות לבחינת מלכות - לקבל על עצמו עול מלכות שמים, הן בידיעה שאין עוד מלבדו, והן במעשה, להמליך את הקב"ה על כל איבריו ותנועותיו, ועי"ז יזכה בזה לבניה, הוא חג שבועות יום החמשים זמן מתן תורתנו, שהוא שער הנ"ן.

על פי כל הנ"ל יבאר את מאמר הכתוב: אם תבקשנה ככסף וכמטמונים תחפשנה אז תבין יראת ה', יקשר את כל זה עם עבודת ימי הספירה, שהם בירור המ"ט מדות מהטומאה ולהתגלות הטוב.

ובדברינו הנ"ל יש לומר בביאור מאמר הכתוב (משלי ב, ד) **אם תבקשנה ככסף וכמטמונים תחפשנה אז תבין יראת ה'. אם תבקשנה ככסף, ר"ל כמו הצורך שמצרך את הכסף, כדי לברר ולהוציא את הפסולת, כדי שישאר הכסף נקי בלא סיגים, וכמ"טמונים** שהוא ר"ת מ"ט מונים, הרמז בזה **למ"ט ימי הספירה, תחפשנה**, ובא הכתוב להורות שבמ"ט ימי הספירה **צריכין לתקן וגם לזכר ולברר הז' מדות**, **שיהיו כל אמרות ה'** במחשבותיו ובדיבוריו ובמעשיו **אמרות טהורות** בלב טהור ורוח נכון, **וכמו שאמר הרה"ק רבי מיכל מזלאטשוב זצלה"ה, על הפסוק** (ויקרא א, ו) **והפשיט את העולה ונתח אותה לנתחיה, ר"ל שישגיח על**

וכמה עבה הקליפה שקודמת לפרי, ועד כמה צריך האדם לייגע את עצמו ביגיעה אחר גיעה להבדיל באמת בין הטמא ובין הטהור, ועל ידי גיעות אותו התלמיד בירר וזיכך הדבר היטב, להראות שרק לאחר כל הבירורין של מאה וחמישים טעמים! נתברר אצלו באמת שהשרץ טמא, ובלי בירור זה היה קרוב מאד לטהר שרץ רח"ל, ומזה נלמד את גודל כח השקר והדמיון כזב שיש בעולם הגשמי, ועד כמה שצריך שומר נפשו להזהר בהם.

יבאר מהו העצה הנאמנה לבוא לבירור ותיקון המדות, להבדיל בין הטמא ובין הטהור.

ועיקר הבירור של המדות מכל דבר רע המעורב בו, הוא כאשר נעשה בטל כעפר ממש, אז יוכל לברר היטב הטהרה מהטומאה, כי עיקר הרע שבא מכח הפגם של עין הדעת הוא מה שהעולם הגשמי וכל אשר בה נראה ככח ומציאות וישות בפני עצמה, ולכן על ידי שיעוקר הרע הזה מקרבו ויודע בנפשו היטב שהוא מצדו לא יוכל לעשות שום דבר, רק כח אלקי השופע בו ומחיהו, בזה נתברר הטוב ונתבטל הרע. וזה כוונת הרמז בפסוק מי יתן טהור מטמא לא אחד (איוב יד, ד), והמדרש מבאר מהו 'לא אחד', היינו לא יחידו של עולם (במד"ר יט, א), היינו שיודע שבמעדי עצו של הש"ת אין שום כח ועזר בעולם שיכול לברר ממנו את הטהור מהטמא. כן יעזרנו ה' לטהר לבנו לעבדו באמת ולזכות לקבל התורה הקדושה בטהרה, ונשברו טהור

הערות וציגונים

צריכים תיקון כנ"ל, וכפי שממשיך רבינו לבאר כאן. לז. עיין בהערה דלהלן בסמוך.

לו. כמו שנתבאר לעיל שהתיקון הוא לברר ולהוציא את כל חלקי הרע, והזיכור הוא לתקן את חלקי הטוב ששניהם

שבועות יום החמשים זמן מתן תורתנו, שהוא שער הנו"ן (זו"ח לט.), וכטעם (שמות כא, ו) ועבדו לעולם (זוה"ק ח"ג קח:), וכמו שאמר חז"ל (ר"ה כא:): חמשים שערי בינה נבראו בעולם, וכולם ניתנו למשה חסר אחד, שנאמר (תהלים ח, ו) ותחסרהו מעט מאלקים מא.

אף שכבר נמצאים בימים האחרונים של הספירה אל יפול רוחו בקרבנו, כי על ידי מדת מלכות שהוא כלול מכל ז' המדות יוכל לתקן את הכל, ובפרט בשבת קודש [שהוא שבת האחרון מהספירה] שהוא גם כן מדת מלכות, כי לכיורו המדות צריך אמות ותמימות, ולזה זוכים בשבת קודש.

ועל ידי מדת מלכות שהוא כלול מז' מדות (תיקו"ז מ:): יוכל לתקן כל ז' מדות, וכמו שאמר צדיקים קדמונים (עין עבודת ישראל ט"ו באב ד"ה ואתא) כאשר ירים איש את קצה המטה יתרומם כל המטה, וקצה המטה לענינו זהו במדת מלכות, שהיא מדה האחרונה, ובתיקון מדה זו יוכל לתקן ולהעלות כל הז' מדות, ובפרט בליל שבת שהוא בבחינת מלכות (תיקו"ז כד: וע' פנ"ח ש' השבת פ"ו) מב, ומה גם שבת זו שהוא מדת מלכות, יוכל

כל מעלה ומצוה בפרטיות וינתח אותה לנתחיה, לראות אם הם בתכלית הטוב כרצונו ית"ש, ובאמת אם ידקדק על כל חלק וחלק מהמצוה יראה שעדיין לא קיים עוד אותה כתקונה, ולזה נקרא הימים האלו בשם ימי 'ספירה' מלשון ספיר והלום, שתכלית הימים הללו הם שנים שהם אחד, הראשון הוא לברר ולחלק המ"ט מדות מהטומאה, והשני להתגלות הטוב, לראות אור היקר מהפרי כמו שנתבאר כל זה לעיל לח.

ומה שמסיים הכתוב ואומר אז תבין יראת ה', פירושו, יראת ה' היא מלכות (זוה"ק ח"א רסד.), שמתוך יראתו את ה' הוא מקבל על עצמו עול מלכות שמים, היינו שממליך הקב"ה על כל איבריו ותנועותיו, שלא לעשות שום דבר ושום תנועה שלא כרצונו ית"ש^ט, וידוע כי ממך הכל ומידך נתנו לך (דה"א כט, יד), והוא המסבב כל הסיבות, ומה' מצעדי גבר כונו, ומבלעדי עזרתו וישועתו אף אם כל יושבי תבל יעמדו לימינו להושיענו אין עזרה וישועה, וזהו מלכות שמים^מ. ולאחר הזיכור והספירה של מ"ט ימים זוכה בזה לבוא ליום החמישים שהוא בחינת בינה, הוא חג

הערות וציגונים

מגלה שגם הדברים הטובים שעשה צריכים תיקון רב, ועי"ז נעשה כלי חדש, ואכמ"ל.

לט. כן כתב רבינו בפרשת תזריע אות ד

מ. כפי שהארץ בזה בתפילה של בעל 'אור לשמים' מאפסא זי"ע [שהרה"ק התפארת שלמה זי"ע אמר שהוא מסוגל מאד לפרנסה].

מא. עיין במאמרי ל"ג בעומר אות ד ובמאמרי שבועות אות יז קצת תוספת ביאור בזה.

מב. בפרשת תזריע אות ד כותב רבינו שלכן נאמר בתורה 'שבע שבתות תמימות' בלשון נקבה, בחינת מקבלת, ולזאת נאמרה בתורה ונקראו השבועות האלו 'מי הספירה' על שם

לח. בהעמיק יותר נראה שכוונת רבינו הוא על דרך מה שכתב בפרשת פרה אות א (ו"ה וזה ביאור) וז"ל: על ידי שבירת הלב זוכה ללב טהור, שהוא בעיניו כאפס וכאין, ואפילו ידמה לו שיש בו מעלה, עם כל זה כשייתבון היטב ימצא כי לא עשה מאומה. וכמו שאמר הרבי מכלי זצלה"ה על הפסוק והפשיט את העולה, היינו המעלה שנדמה לו שיש בו, ינתח אותה לנתחים, היינו שיתבון היטב על כל דבר בפרטות, ויראה שלא פעל עדיין מאומה, ולא קיים אפילו מצוה אחת כתיקונה, ועל ידי זה 'רוח חדשה אתן בקרבכם', כי לא יוכל להיות לובש צורה חדשה, רק אם פושט צורה הישנה, כמו שאם ירצה לעשות מכלי מתכות כלי אחר, צריכין להתייכה כולה, ואז נוכל לעשות ממנה כלי חדש. והיינו שעל ידי הספירה

לשקר שאימת שבת עליו, ועי"ז יודע האדם את אמיתות שפל מצבו שאינו בעל מעלה כמו שחושב כל ימות השבוע, ועי"ז מתעורר לתשובה ומתקרב לאור פני מלך חיים ^{מג}.
ה' יטע בלבנו חסדו ואמיתו, ונזכה לקבלת התורה בלב טהור, וטהר לבנו לעבדך באמת, אמן.

לזכות לתקן ולטהר כל הז' מדות, ולבוא לידי יראה אמיתית **שהוא הכנה לקבלת התורה, רק שגם זה יהיה באמת, שידע באמת ובתמים שצריך לתקן הז' מדות, ושזה זוכים גם כן על ידי קדושת שבת קודש**, שאז מאיר אור האמת כמו שאמרו בירושלמי (דמאי ד, א) **שאפילו עם הארץ ירא**

הערות וצינונים

שבת עליו, וכן א"ם ת'שיב מ'שבת רגלך וגו' ראשי תיבות אמת. וזהו **פוסעים בו פסיעה קטנה**, על ידי שבת קודש נתודע לו דאינו בעל מעלה, כמו שהיה חושב מקודם, לפי שנתקרב להאמת, ועל ידי זה יכולים לאמור ויכולו, ולהעיד עדות שהקב"ה ברא את השמים והארץ וכל צבאם, כי אמנם אשמים אנחנו, אבל הרי עושים תשובה, כי אותיות 'שבת' היא 'תשב', וזוכה להרהור תשובה, וכשר לעדות, ואינו בכלל 'רשע', וזהו להדריה בקדושה דבי שמשי, על ידי דמהרהר בתשובה קודם, וסר עונו וחטאיו תכופר, ונתקרב לאור פני מלך חיים. ע"ש עוד באורך וינעם לך.

'שבתות' כי תכלית ימי הספירה היא לזכות בהם ליראה ע"ש, וע"ע מש"כ רבינו בפרשת אמור אותיות ג-ד.

מג. על פי דברי רבינו במאורן של ישראל פרשת תזריע אות וז"ל: איתא פסיעה גסה נוטלת אחד מחמש מאות ממאור עיניו של אדם, מאי תקנתיה, להדריה בקדושה דבי שמשי. פסיעה גסה נקראת מי שמחזיק את עצמו לבעל מעלה, וזה בודאי שקר, כי המחזיק את עצמו ליש, הוא בודאי רחוק מאד מאור פני מלך חיים, ממילא יושב בחושך, כמו שנאמר ה' אורי וישעי וגו', וכן כתוב כי אשב בחשך ה' אור לי, וכד עיל שבתא יכנס להאמת, כי אפילו עם הארץ ירא לשקר מאימת

תמצית המאמר

ולתקן את נפשותינו רוחותינו ונשמותינו מכל סיג ופגם

ובין הטהור, ולחזות יקרת אור פני מלך חיים. וכן במדת אהבה, צריך שיקשור בלבו ובנפשו ובמאודו רק אהבת ה', ולא לאהוב דבר זולת אהבת ה', כי יערב לו ידידותיך מנופת צוף וכל טעם, וכל דברי אהבות נכריות בטלים ומבוטלים לאהבת ה', וכאשר המדות הללו טהורים הם נכספים כל אחת לעשות רצון קונה למה שבראה. ועיקר הבידור מכל דבר הוא כאשר נעשה בטל כעפר ממש אז יוכל לברר היטב הטהרה מהטומאה, על ידי שיודע בנפשו היטב שהוא מצדו לא יוכל לעשות שום דבר, רק כח אלקי השופע בו ומחיהו.

וכמו כן בתורה הקדושה שיש בה מ"ט פנים טהור ומ"ט פנים טמא, המכוון האמיתי ורצון הש"י הוא רק המ"ט פנים טהור, כי על ידי חטא אדם הראשון נברא הטומאה לעומת הקדושה, רק אחר שנתגשמו, ונצרך לברר הטהרה מהטומאה, ועל ידי הלימוד והפלפול והיגיעה שאדם מייגע את עצמו לבוא לעמק הלכה למטרת האמת רצון הש"י ת ויתעלה, על ידי זה הוא משבר הקליפה שקודמת לפרי, וזוכה לבוא למ"ט פנים טהור, ואף

פנימיות הענין של ספירת העומר שאנו צריכים לתקן השבע מדות בפרטותיהם, המה שבע פעמים שבע, מ"ט, צריכים לבררם מכל שמץ רע ותאווה ופניות וגיאיות, שהוא לא לרצון ה', וליחדם, שיהיו החסד והגבורה והתפארת והנצח וההוד והתקשרות ומלכות הכל לשם ה', והוא ענין זיכון המדות והעלאת המדות, ששניהם אחת הן.

דידוע דמשעת חטא אדם הראשון נתגשם כל דבר בקליפה הקודמת לפרי, ובכל דבר יש טוב ורע מעורב בה, גם החכמה ובינה ודעת מעורבבים ומבולבלים, על ידי הפגמים והחטאים מבני אדם, וצריך האדם לתקנם ולזככם ולבררם, על ידי שידע שהקב"ה חונן אותו עם הדעת והוא רק לעבדה ולשמרה, ולחשוב מחשבות קדושות לעבדו בלבב שלם, ואיך לעשות נחת רוח ליוצרו ובוראו, כי על ידי חטאיו נתגשם הדעת, וטועה וסובר על הרע שגם זה הוא טוב, וכל עבודתנו היא לבוא לכל דבר לבירורן של דברים, בלי תערובות רע. וכאשר איש ישראל זוכה לתקן ולשבר הקליפה שקודמת לפרי, זוכה להבדיל באמת בין הטמא

המ"ט מדות מהטומאה ולהתגלות הטוב, לראות אור היקר מהפרי. אז תבין יראת ה', יראת ה' היא מלכות, שמקבל על עצמו עול מלכות שמים, היינו שממליך הקב"ה על כל איבריו ותנועותיו, ויודע כי ממך הכל ומידך נתנו לך, והוא המסבב כל הסיבות, ומה' מצעדי גבר כוננו, ומבלעדי עצרתו וישועתו אף אם כל יושבי תבל יעמדו לימינו להושיענו אין עזרה וישועה, וזהו מלכות שמים. וזוכה בזה לבניה, הוא חג שבועות יום החמשים זמן מתן תורתנו, שהוא שער הנור".

ועל ידי מדת מלכות שהוא כלול מז' מדות יוכל לתקן כל ז' מדות, וכמו שאמרו צדיקים קדמונים כאשר ירים איש את קצה המטה יתרומם כל המטה, וזהו במדת מלכות, שהיא מדה האחרונה יוכל לתקן ולהעלות כל הז' מדות, ובפרט בליל שבת שהוא בבחינת מלכות, ומה גם שבת זו שהוא מדת מלכות, יוכל לזכות לתקן ולטהר כל הז' מדות, שהוא הכנה לקבלת התורה, רק שגם זה יהיה באמת, שידע באמת ובתמים שצריך לתקן הז' מדות, ושזה זוכים גם כן על ידי קדושת שבת קודש, כמו שאמרו בירושלמי שאפילו עם הארץ ירא לשקר שאימת שבת עליו.

להבין אמיתות מכוון הקב"ה, איזהו טמא להזהר ממנה, ולהיות טהור, גם זה הוא ממ"ט פנים טהור שבתורה, שזה הוא האמת שבתורה הקדושה. וזה הוא ענין אותו תלמיד שהיה לו לרבי מאיר שהיה מטהר השרץ בק"ן טעמים ללמד עד כמה שצריך לברר היטב בירור הדבר ואמיתותה, ועד כמה יוכל האדם להטעות את עצמו, ולהראות על הטמא שהוא טהור ממש, וכמה עבה הקליפה שקודמת לפרי, ועד כמה צריך האדם לייגע את עצמו ביגיעה אחר יגיעה להבדיל באמת בין הטמא ובין הטהור, ועל ידי יגיעות אותו התלמיד בירר וזיכך הדבר היטב, להראות שאחר כל הבירורין נתברר אצלו באמת שהשרץ טמא.

ובזה מפרש את מאמר הכתוב אם תבקשנה ככסף וכמטמונים תחפשנה אז תבין יראת ה', אם תבקשנה ככסף, ר"ל כמו הצורך כסף, לברר ולהוציא הפסולת, שישאר הכסף נקי בלא סיגים, וכמ"טמונים, הרמז למ"ט ימי הספירה, תחפשנה, שצריכין לתקן לזכך ולברר הז' מדות, שיהיו אמרות טהורות, ואפילו על כל מעלה ומצוה בפרטיות צריך שינתח אותה לנתחיה, ואם ידקדק על כל חלק וחלק מהמצוה יראה שלא קיים עוד אותה כתקונה, ולזה נקרא 'ספירה' מלשון ספיר ויהלום, לברר ולחלק

הוראה למעשה בעבודת ה'

א. עיקר הטהרה היא ע"י שבירה והכנעה, כי האדם הוא ככלי חרס שנברא מן העפר וכדמיון הכלי חרס שנטמא שאין לו טהרה אלא שבירה, ומנין הספירה הוא לטהרה, שידע שאין לו לעצמו כלום, ויהיה לבו נשבר ויטהר כדמיון הכלי חרס ששבירתו היא טהרתו, ואח"כ יהיה מחובר על ידי זה אל השי"ת, וזהו הכנה לקבלת התורה.

ב. בספירת העומר אנו צריכים לתקן השבע מדות בפרטותיהם, אשר המה שבע פעמים שבע, מ"ט, וצריכים [במ"ט ימי הספירה] לבררם מכל שמץ רע, ותאווה ופניות וגיאיות, שהוא לא לרצון ה', וליחדם, שיהיו החסד והגבורה והתפארת והנצח וההוד והתקשרות ומלכות הכל לשם ה', והוא ענין זיכוך המדות והעלאת המדות, וכאשר המדות הללו טהורים הם נכספים כל אחת לעשות רצון קונה למה שבראה.

ג. גם החכמה ובינה ודעת גם כן מעורבים ומבולבלים, על ידי הפגמים והחטאים מבני אדם, וצריך האדם לתקנם ולזככם ולבררם, היינו שידע שהקב"ה חונן אותו עם הדעת והוא רק לעבדה ולשמרה ולחשוב מחשבות קדושות לעבדו בלבב שלם, ואיך לעשות נחת רוח ליוצרו ובוראו, כי על ידי חטאיו נתגשם הדעת, וטועה וסובר על הרע שגם זה הוא טוב, ואם אין דעה הבדלה מנין, וממילא היצר הרע מטעהו על עבירה שהוא מצוה, ואין יודע להבדיל, וכל עבודתנו היא לבוא לכל דבר לבירורן של דברים, בלי תערובות רע.

ד. בתורה הקדושה יש מ"ט פנים טהור ומ"ט פנים טמא, ועל ידי הלימוד והפלפול והיגיעה שאדם מייגע את עצמו לבוא לעמק הלכה למטרת האמת רצון השי"ת ויתעלה, על ידי זה הוא משבר הקליפה שקודמת לפרי, וזוכה לבוא למ"ט פנים טהור. ואף להבין אמיתות מכוון הקב"ה, איזהו טמא להיזהר ממנה, ולהיות טהור, גם זה הוא ממ"ט פנים טהור שבתורה, שזה הוא האמת שבתורה הקדושה. ועיקר הבירור מכל דבר הוא כאשר נעשה בטל כעפר ממש אז יוכל לברר היטב הטהרה מהטומאה, על ידי שיודע בנפשו היטב שהוא מצדו לא יוכל לעשות שום דבר, רק כח אלקי השופע בו ומחיהו.

ה. יראת ה' היא בחינת 'מלכות', שמקבל על עצמו עול מלכות שמים, היינו שממליך הקב"ה על כל איבריו ותנועותיו, ויודע כי ממך הכל ומידך נתנו לך, והוא המסבב כל הסיבות, ומה' מצעדי גבר כוננו, ומבלעדי עזרתו וישועתו אף אם כל יושבי תבל יעמדו לימינו להושיעו אין עזרה וישועה, וזהו מלכות שמים. וזוכה בזה לבינה, הוא חג שבועות יום החמשים זמן מתן תורתנו, שהוא שער הנו"ן.

ו. על ידי מדת מלכות שהוא כלול מז' מדות יוכל לתקן כל ז' מדות, וכמו שאמרו צדיקים קדמונים "כאשר ירים איש את קצה המטה יתרומם כל המטה", וזהו במדת מלכות, שהיא מדה האחרונה יוכל לתקן ולהעלות כל הז' מדות, ובפרט בליל שבת שהוא בבחינת מלכות, ומה גם שבת זו שהוא מדת מלכות, יוכל לזכות לתקן ולטהר כל הז' מדות, שהוא הכנה לקבלת התורה, רק שגם זה יהיה באמת, שידע באמת ובתמים שצריך לתקן הז' מדות, ושזה זוכים גם כן על ידי קדושת שבת קודש.

בינת המאמר

מעשיהם של צדיקים

א

דרך ארץ קדמה לתורה

ומבלעדי עזרתו וישועתו אף אם כל יושבי תבל
יעמדו לימינו להושיעו אין עזרה וישועה, וזהו
מלכות שמים. וזוכה בזה לבינה, הוא חג שבועות
יום החמשים זמן מתן תורתנו, שהוא שער הנו"ן.

איזהו 'בן תורה'

בספר מאורן של ישראל מביא מאמר שאמר
רבינו זי"ע ב"ב סיון, כאשר נכנסו האברכים אל
הקודש פנימה לקבל תורה מפיו הקדוש, ורבינו
דיבר שם נוראות מענין דרך ארץ קדמה לתורה,
ובענין תיקון המדות, פתח ואמר:

חז"ל אמרו (חגיגה יז.) עצרת יש לה תשלומין
כל שבעה, גם איתא (תדב"ר פ"א) לשמור את דרך
(בראשית ג, כד) זו דרך ארץ, עץ חיים (שם), מלמד
שדרך ארץ קדמה לעץ החיים ואין עץ החיים
אלא התורה, שנאמר (משלי ג, יח) עץ חיים היא
למחזיקים בה.

ואיתא בגמ' (יבמות כא.) קשה עונשן של מדות
יותר מעונשן של עריות. ואיתא הפירוש דנרמז גם

רבינו זי"ע מפרש במאמרו הק' את מאמר הכתוב
(משלי ב, ד): אם תבקשנה ככסף וכמטמונים תחפשנה
אז תבין יראת ה', אם תבקשנה ככסף, ר"ל כמו
הצורך כסף, לברר ולהוציא הפסולת, שישאר הכסף
נקי בלא סיגים, וכמ"טמונים, הרמז למ"ט ימי
הספירה, תחפשנה, שצריכין לתקן לזכך ולברר
הז' מדות, שיהיו אמדות טהורות, וכמו שאמר
הרה"ק רבי מיכל מזלאטשוב זצללה"ה, על הפסוק
'והפשיט את העולה ונתח אותה לנתחיה', ר"ל
שישיגה על כל מעלה ומצוה בפרטיות וינתח אותה
לנתחיה, ואם ידקדק על כל חלק וחלק מהמצוה
יראה שלא קיים עוד אותה כתקונה, ולזה נקרא
'ספירה' מלשון ספיר ויהלום, לברר ולחלק המ"ט
מדות מהטומאה ולהתגלות הטוב, לראות אור היקר
מהפרי. אז תבין יראת ה', יראת ה' היא מלכות (זוה"ק
ח"א רסד.), שמקבל על עצמו עול מלכות שמים,
היינו שממליך הקב"ה על כל איבריו ותנועותיו,
וידוע כי ממך הכל ומידך נתנו לך (דה"א א, כט, יד),
והוא המסבב כל הסיבות, ומה' מצעדי גבר כוננו,

קוראים אותו 'בעל מלאכה' (זוה"ק ח"ב כט: שוח"ט תהלים כט), לפי שהוא בעל על המלאכה, שמכיר ומושל עליה, ומנהיג אומנותו לפי דעתו ושכלו, מה שאין כן התורה, שנותנת בו דעה והשכל ובינה, וגם מעשיו וכל התנהגותו על ידי התורה, אז גופא בתר רישא גריא (עירובין מא.), ומחשבתו ניכרת מתוך מעשיו (ביצה יט.), ונאה לקראו 'בן תורה'.

וכמו שאמר צדיק אחד לפרש המשנה (אבות ה, כב) בן בג בג אומר הפוך בה והפוך בה, שיש אדם כזה שיהגה יומם ולילה בתורה, ויהפך בה ויחזור ויהפך בה, 'דכולא בה' דלא ימוש ספר התורה מפיו, 'ובה תחזי וסיב ובלה בה ומנה לא תזוע', דודאי אין למעלה מהדבקות בתורה כזה, אף על פי כן יוכל להיות 'שאין לך מדה טובה הימנה', שלא קנה על ידי התורה אפילו מדה טובה אחת, לכן **עיקר הלימוד התורה לקבל מדות טובות מהתורה שלומד** וזה ענין שדרך ארץ קדמה לתורה, דכוונת לימוד התורה יהיה לקנות מדות ישרות ונכוחות. וזהו שאמרו עצרת יש לה תשלומין כל שבעה, על ידי קבלת התורה מעצרת, על ידי זה יש ביכולתנו להשלים עצמנו בכל הז' מדות הקדושות, על ידי דעת התורה, המורה דרך איך להיות שלם במדות הטובות הקדושות.

תורה מפארה בכלי מכוער

בענין זה מסופר מעשה רב על אחד ששמו הלך לפניו כתלמיד חכם גדול ובר אוריין, פעם אחת הוא הגיע אל הרה"ק בעל דברי חיים מצאנז ז"ע וסיפר לו שזה זכה לסיים ולגמור את כל הש"ס! הדברי חיים הביט בו והכיר בו שהוא מאותם מה שכתב רבינו: 'שאין לך מדה טובה הימנה', שלא קנה על ידי התורה אפילו מדה טובה אחת, ואמר

כן על המדות המגונות שיש באדם מישראל עצמו, אשר נשרש בו, ולא עקר אותם עוד, דאז בכל יום ויום נקשרים בו יותר ויותר, וגם כי יזקין לא יסורו ממנו (משלי כב, ו), ובשביל כן ירגיל על ידי המדות הרעות לעשות נגד התורה, ויכול לבוא לעבור על כל התורה כולה, (עי' עבודת הקודש צפון שמור סימן ג אות מז), מה שאין כן באדם נכשל ח"ו בעבירה במקרה פתאום, קרוב הוא שלא ישוב עוד לכסלה, ולא יקרה לו עוד כזאת, ולפי שזה רצונו יתברך שמו דבני ישראל יהיו נבדלים מן הגויים במדותיהם, כי המה בבחינת 'ועיר פרא אדם יולד' (איוב יא, יב), לכן נתן התורה לישראל, כדי לשבר המדות הרעות ומעשה הבהמיות, ויתנהגו במדות ומעשים ישרים תורניים, על פי התורה אשר צוה לנו.

וזה שאמר השם יתברך למשה רבינו ע"ה (דברים ה, כז) 'לך אמור להם שובו לכם לאהליכם', כלומר שתתהפכו בכח התורה, אותם הדברים הנצרכים 'לכם' (ביצה כח:) שיהיו מאירים 'לאהליכם', מלשון ומשה יקח את האהל (שמות לג, ז) דפירש רש"י ז"ל (שבת פח. ד"ה ומשה יקח את האהל), לשון בהלו נרו (איוב כט, ג), והוא היה קירון עור פניו עכ"ל, דהאור תורה יזרח אפילו באותם הדברים 'לכם', ולא יהיו מעשיכם כמעשה בהמה, אבל משה רבינו ע"ה נאמר לו (דברים ה, כח) ואתה פה עמוד עמדי וגו', כי משה רבינו ע"ה היה מובדל לגמרי מן החומר, לכן ואתה פה עמוד עמדי.

ולפי שהתורה מלמדת אותו ומולידה בו מדות

טובות, לכן נאה לקראו 'בן תורה' (ירושלמי ברכות ד, א. תענית ד, א) על שהוא בן להתורה, כי התורה מילדת אותו, ועשתה אותו לאיש על ידי כח התורה, אבל מי שמכיר ובקי בטוב מלאכה, יהיה מה שיהיה,

דהיינו אם לא מסתפרים לא נוסעים. והלכו כולם והסתפרו והורידו את הבלורית.

תורה מפוארה בכלי מפואר

סיפר אחד התלמידים של הגה"ק רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל: באחד הימים, בעת שישב בבית רבו וקיבל תורה מפיו, נכנס רוכל שמכר דברי סידקית שונים והציג בפני הרבנית את מרכולתו. הביטה הרבנית בחפצים שלפניה, אך לא מצאה בהם משהו הדרוש לה, וביקשה לפוטרו מלפניה. שמע זאת הרב שישב בחדר הפנימי, ומיד יצא ורמז לה לקנות דבר מה מאת הרוכל, כדי שלא לביישו וכדי שלא תהיה טרחתו לחינם. לאחר ששב לחדרו סיפר לתלמידו:

"פעם נסעתי עם ה"חפץ חיים" זצ"ל ברכבת בורשה, באחת התחנות אמרתי לו כי עלי לקנות חפץ כלשהו אצל אחד הרוכלים, אולם הוא ביקש ממני להמתין עד שנגיע לתחנה הבאה, כדי שאוכל לקנות את החפץ המבוקש אצל אחד מאחינו בני ישראל. וכה אמר לי: "תאר לעצמך שנוטלים אריג יקר ממשי שראוי לתפירת בגדי המלכות, ומכינים ממנו שק בזוי, האם לא עוברים בכך על איסור 'בל תשחית'? והרי יש בידך כסף שאתה יכול לקיים בו את הדרגה הגבוהה ביותר, זו אשר אין למעלה ממנה מתוך שמונה המעלות אשר במעשה הצדקה - נתינת פרנסה ליהודי בדרך כבוד, כאשר עושים עמו עסק או שנותנים לו לעשות מלאכה, על ידי כך מסייעים ותומכים בו כדי שיתפרנס בכבוד, מקיימים עמו מצות 'והחזקת בו' שהיה בידך להרויח בכסף זה". וכשסיים, אמר רבי איסר זלמן: "וכאשר קונים מרוכל יהודי, מעודדים אותו

לו: אזוי! די האסט גילערנט גאנץ ש"ס, און וואס האט ש"ס דיך גילערנט? ! [אכן אתה גמרת ללמוד את כל הש"ס, אבל מה ש"ס לימד אותך]....

ושוב מעשה שהיה אצלו: פעם אחת הגיע אליו אחד מגדולי המגידים ששמו הולך לפניו, וטרם שנכנס בקודש פנימה, אמרו הגבאים להדברי חיים ז"ל שמגיד ידוע ומפורסם עומד להיכנס אליו, ורצו בזה להכין אותו שיקבלו בכבוד הראוי לו.

כשנכנס אותו מגיד, הביט הדברי חיים, וראה בו כנ"ל, מיד הוריד את עיניו לתוך הגמרא והמשיך ללמוד מבלי להתייחס אליו כלל, כשראה אותו מגיד כך, קם והלך לו לדרכו, שאלו הגבאים את הרבי מדוע עשה כך, ועשה תנועת ביטול בידו, [כלומר שאין הוא כדאי להפסיק ממשנתו בשבילו], אמרו לו הגאים, והרי שמו הולך לפניו?, אמר הדברי חיים, כנראה שהוא קשור לסוגיא של "אידי דטריד למפלט לא בלע". [היינו שכל עיקר כוונתו בלימוד התורה הוא כדי לפלטם לאחרים, ולכן לא נבלע מזה כלו לעצמו].

הרה"ק בעל 'דברי יואל' זי"ע נזדמן פעם באיזה עיר רחוקה באמריקה, ופגש שם בחורים שהלכו בבלורית, ודיבר עמם בתורה ונהנה מאד מרוחב דעתם בתורה הקדושה, אחר כך ביקש מהם שיורידו את הבלורית מעל ראשם, אבל לא שמעו בקולו. אחר כך נפרדו ממנו כי מיהרו לשדה התעופה לעלות על מטוס ולחזור לישיבה שלהם. אך כעבור זמן מה חזרו הבחורים וסיפרו שאיחרו את המטוס. אמר להם הרה"ק זי"ע: "אז עס איז נישט געשערט פארט מען נישט". [=אם אינו מושגח בהשגחה עליונה לא נוסעים]. והלשון 'געשערט' יש לה משמעות נוספת, להסתפר,

יחיה, ותועיל לו התורה והמצות לזכר חומרו, ולדבק באלהות, בהתקשרות ויחוד גמור, ולתת עצות בנפשו מכל עניני היצה"ר כי התורה אור ותאיר לו, מה שאין כן אם לא יקדים היראה והאמונה בה' ובתורה שבוודאי יאיר חשכו, כל התורה ומצות לא יועילו וישאר מגושם כמו שהוא. ואפשר לומר שזהו מה שאמרו רז"ל (מגילה ו:): "יגעתי ומצאתי תאמין". פירוש, כי אחר היגיעה שימצא צריך אמונה שבוודאי ימצא ובלתי האמונה אינו מועיל היגיעה. ע"כ מדבריו הבוררים כאש קודש.

תגלון פתגמין ותמרין חידושא

איך מגיעים לדרגות גבוהות כאלו של הרבי ר' מענדל? האם זה בכלל שייך לאנשים כערכנו? האין אנו מרבים לדבר גבוהה יותר מדאי? רבינו הגדול זי"ע מחזק ומעודד אותנו שבוודאי כל הדברים האלו שייכים לנו ונטועים בכל אחד ואחד, ואף נותן עצות אמונה איך לבוא למדרגה זו כאשר דיבר בקדשו (ויחי אות ד"ה ובדברי - הראשון): ...על ידי נקודת אמת, כאשר מחשב ומתבונן יותר באמת פחיתות ערכו, ולעומת זה יקרת ערך רוממות תורה הקדושה, תורת השם, ומי הוא שילמוד ויהגה בה, ולפני מי הוא לומד - קדם רבון עלמין, קדם מלכא עילאה קדישא, "על ידי התבוננות זו נעשה מקושר ומחובר במקור האמת באור פני מלך חיים, וזוכה במילין סתימין תגלון פתגמין - לגלות סתרי תורה, ובבחינת נפש לידע יקרת ערך נפשו החלק אלקי שנטוע ומושרש בלבו, שהגוף הוא הנגלה והנשמה הוא הסוד, ותמרין חידושא - שזוכה להשיג השגות והערות חדשות מה שהי' נעלם ברעיון עד עתה.

בכך, ומקיימים 'להחיות רוח שפלים ולהחיות לב נדכאים'.

יגעתי ומצאתי תאמין. אחר היגיעה צריך אמונה שבוודאי ימצא

הרה"ק רבי מענדל מוויטפסק זי"ע בספרו הקדוש 'פרי הארץ' (פרשת דברים), כותב בלשונו הקדוש והטהור:
...הנה כלל דמילתא להיות עיקר ושורש עסק התורה בכדי להתקשר בשכינה וכדי שהתורה תורה יראת ה' היא אוצרו ועצות בנפשו. וזהו (תהילים קיב, ח) נכון לבו בטוח בה', ויאמין באמונה שלימה שאחר היגיעה ועסק התורה ימצא מרגוע לנפשו לבוא אל הקודש ומכשיר אותו לחיבת הקודש באהבה וחיבה ויהיה בפיו כדבש למתוק, ...שעיקר תנאי עסק התורה צריך שתורהו התקשרות ואהבת ה' והדבק במדותיו וכשיאמין באמונה שלימה שהתורה תופיע עליו נהרה בהילה נרה עליו ראשו, אז בהתייחדו עם עסק התורה יבא אל יחוד והתקשרות אמתית ובקע כשחר אורו על ידי אותו האמונה.

וזהו מאמר הפסוק 'אם תבקשנה ככסף וכמטמונים תחפשנה', על דרך משל, לאדם המחפש אוצרות ומטמונים וצריך לחפור חפירות ולהוציא העפר, הנה מקבל הוא על עצמו בשמחה כובד נטל החול ומשא העפר והחפירה מחמת אמונתו שימצא המטמון בחפירתו, ואחר שימצא המטמון משער בעצמו גודל הנאה שישגה לו בכל חפץ אשר יתאווה לעשות מן המטמון, על דרך זה אמרו רז"ל (ברכות יג.), בתחילה יקבל עליו עול מלכות שמים, שהיא היראה והאמונה כידוע, ואח"כ יקבל עליו על מצות ועול תורה, כי אז צדיק באמונתו

ב

הביאני אל בית היין ודגלו עלי אהבה, דגלו בגימטריא מ"ט

חידושו של רבינו

שאברהם אבינו היה גופו תורה

רבינו כותב במאמרו הק' כי בתורה הקדושה שיש בה מ"ט פנים טהור ומ"ט פנים טמא, והמכוון האמיתי ורצון הש"י הוא רק המ"ט פנים טהור, אלא מכיון שעל ידי חטא אדם הראשון נברא הטומאה לעומת הקדושה, ונצרך לברר הטהרה מהטומאה, ועל ידי הלימוד והפלפול והיגיעה שאדם מייגע את עצמו לבוא לעמק הלכה למטרת האמת רצון השי"ת ויתעלה, על ידי זה הוא משבר הקליפה שקודמת לפרי, ועל ידי זה זוכה לבוא למ"ט פנים טהור, "ואף להבין אמיתות מכוון הקב"ה, איזהו טמא להיזהר ממנו, ולהיות טהור, גם זה הוא ממ"ט פנים טהור שבתורה, שזה הוא האמת שבתורה הקדושה".

בפרשת וירא אות ה כותב רבינו על מה שהשיב משה רבינו למלאכים שבקשו למנוע ממנו לקחת את התורה, ואמר להם בין הדברים: **כלום משא ומתן יש ביניכם?!** ומבאר רבינו על דרך מה שכתב הר"ן, בפירוש הברכה 'לעסוק בדברי תורה', היינו שציוונו הקב"ה לישא וליתן בפלפול וסברא ולברר הלכה לאמיתה. ולזה נחוץ מאוד כח הכנעה ושפלות, שהכנעה הוא ממדות התורניות, שע"י כח הכנעה וביטול שהוא בעיני עצמו כאין וכאפס, ומבטל א"ע ונגיעתו ואיננו נוטה לאחת הקצוות,

זוכה למדת אמת, אמת היא מדת יעקב בחי' ת"ת, קו הממוצע בלי נטי' להקצוות, וע"י אמת זוכה לשכל ולהכרעה אמיתית, ולברר הלכה לאמיתה ולאסוקי אליבא דהלכתא.

ובפרשת ויגש אות ט כותב רבינו על דברי המדרש (ב"ר צה, ג): מהיכן למד אברהם את התורה, רבי שמעון אומר, נעשו שתי כליותיו כשתי כדים של מים, והיו נובעות תורה וכו', רבי לוי אומר, מעצמו למד וכו'. ולכאורה יש להבין במאי קא מיפלגי, מה הוא מעצמו ומה הוא ב' כליותיו נובעות, הלא גם זה הוא מעצמו. ומבאר רבינו, דר"ש אומר ב' כליותיו נובעות, היינו כליות יועצות לו חכמה, כמאמר חז"ל (ברכות סא), והכליות נובעות לו חכמה ותורה, לידע איזה דרך החיים שילך בו כדי לעשות נח"ר ליוצרו ובוראו יתברך, ור"ל אמר שאברהם אבינו ע"ה בגודל צדקתו וקדושתו שהיה בחינת 'קולע אל השערה ולא יחטיא' (שופטים כ, טז), בבחינת 'שונה הלכות בכל יום', היינו שלא היה עושה שום תנועה קלה שלא לרצון השי"ת, רק הכל בקדושה ובטהרה כמאמרם ז"ל (ירושלמי ברכות ט ה) אברהם אבינו ע"ה עשה יצר הרע טוב, "והיה דבוק באמת בהשי"ת, ממילא לא היה צריך ללמוד עוד, כי כל מעשיו היו תורת ה', וזהו שאמר מעצמו היה למד, היינו שכל מה שאיבריו היו עושים היה יודע שזהו רצון השי"ת לעשות את הדבר הזה...!"

דעדיין הקושיא במקומה עומדת, שהרי מסר עצמו בשביל דברי תורה ולא לצורך עצמה, וא"כ זו תורה וזו שכרה?!

ומבאר החידושי הרי"ם ביאור נורא, דהענין מה שצריך לומר דבר שמועה מפיו של תלמיד חכם, משום דכל תלמיד חכם הלומד תורה ומחדש בה דבר מה, הרי גופו ומהותו חוצצים בין דברי התורה לחידושו, וכדי שלא יטעו לומר על דבריו שהם גופי תורה, צריך לאומר זאת בשם אומרם, ומי שירצה יקבל, ומי שירצה יכול לחלוק, כי אין זה ודאי תורה מסיני, ברם מי שמוסר נפשו על דברי תורה, הרי הוא מפקיר את גופו ונפשו, ומבטל את כל עצמותו וחיותו לתורה ומתדבק בה בכל עצמיותו, ואז אין שמו נקרא על ההלכה, כי היא נהפכה להיות חלק מהתורה. נמצא שאין זה עונש במה שאין אומרים הלכה משמו, אלא אדרבה, **זו שכרה של תורה, דכיון שמסר נפשו וביטל את כל עצמיותו על התורה, שוב אין דבר המפסיק בינו לבין התורה הק', לכן אינה נקראת על שמו, אלא היא גופה תורה!!!**

ולפי"ז פירש ה'שפתי צדיק' שכך היה גם אצל משה רבינו, כי הגם שהיה מדובק בעליונים וכל מהותו אלוקית, מ"מ עדיין היה נקרא מחציו ולמטה "איש" (דב"ר יא, ד), וכשמסר נפשו בעד כפרת ישראל איבד את מהות של איש בכלל, ונעשה חלק מן התורה ולכן לא נזכר שמו, ואין זה נחשב כעונש רק כציון וכעדות לגובה מדריגתו שזכה לה בזכות אותה מסירות נפש.

על פי דברי רבינו והחי' הרי"ם אפשר להבין דבר פלא במעשה נורא, כי ידוע שהיה חילוקי דעות בין הני תרי רבב, **הרה"ק רבי מאיר הורוויץ בעל**

ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת

הנה בפרשת תצוה לא מוזכר שמו של משה רבינו כלל, ובבעל הטורים (ועי' בזה"ק פר' פנחס רמז). כתב הטעם בזה, לפי שאמר 'ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת', וקללת חכם אפילו על תנאי היא באה, ונתקיים בזה. ונתקשו כל המפרשים להבין, וכי זו תורה וזו שכרה, בגלל שמסר נפשו למען כלל ישראל צריך למחוק את שמו מפרשה שלמה בתורה?!

ב'ליקוטי יהודה' (פר' תצוה) מביא מהרה"ק רבי פנחס מנחם בעל ה'שפתי צדיק' מפילץ זי"ע לתרץ על פי דברי זקינו הרה"ק בעל ה'חידושי הרי"ם' זי"ע, שאמר לפרש מאמר תמוה מאד בגמרא (בבא קמא ס:), שדרשו על מה שכתוב (שמואל ב, כג, טו-יז) 'ויתאוה דוד ויאמר מי ישקני מים מבור בית לחם אשר בשער, ויבקעו שלושת הגיבורים במחנה פלשתים וישאבו מים מבור בית לחם אשר בשער וישאו ויביאו אל דוד ולא אבה לשנותם ויסק אותם לה', ויאמר חלילה לי ה' מעשותי זאת הדם האנשים ההולכים בנפשותם', ואמרו שם בגמ' (שם פא.) כי לא היו יודעים ההלכה, ומסרו נפשם לשאול לסנהדרין, 'ולא אבה לשנותם' היינו שלא אמר את ההלכה משמם, באומרו **"כך מקובלני מבית דינו של שמואל הרמתי, כל המוסר נפשו על דברי תורה אין אומרים הלכה משמו"**.

והקשה **המהרש"א**, ויש להבין, וכי זו תורה וזו שכרה? מדוע יגרע חלקו בגלל שמסר עצמו על דברי תורה, אדרבה כיון שהפקיר את עצמו ראוי לשכר גדול? ומתרץ: דכיון שהטריח לקונו לשנות בעבורו סדרו וטבעו של עולם, לכן אין ראוי שיאמרו דברי תורה משמו. והקשה החידושי הרי"ם

אין גופם הקדושים חוצצים בינם לבין התורה, ועי"ז נעשו הם עצמם ומהותם כתורה הקדושה. כעין זה העיד הרי"ץ מליובאוויטש זי"ע על הגאון מרוגוטשוב זי"ע, והכי הוה עובדא: בעת מלחמת העולם הראשונה שהה הרוגוטשובער בעיר הבירה פערטבורג, והיו שם אנשים שהתקוטטו איתו. משהבחין בכך הרי"ץ הזדחיר בהם: "תפסיקו מכך, כי עי"מ עשיכם אתם מסכנים את ילדיכם שלא יבואו להמיר את דתם ח"ו, כי **"הגאון מרוגוטשוב אינו תלמיד חכם גרידא, אלא הוא התורה בעצמה!"**

אילו קרבנו לפני הר סיני ולא נתן לנו את התורה דיינו

בהגש"פ תפארת שמואל ד"ה אילו קרבנו הביא מכת"ק של אביו כ"ק אדמו"ר הזקן זצלה"ה זי"ע בו אנו לומדים את כח התורה שנתן הקב"ה לישראל:

בעזרת השי"ת יום ג' אסרו חג ח' סיון תרכ"ט לפ"ק.

עיין מדבר קדמות מערכת ק' סימן ו' וזה לשונו, קריבת הר סיני, מצאתי בלקוטי רבינו בצלאל כתב יד למסכת פסחים משום גדול חד מרבוותא קמאי רבינו בעל המכתם (ספר המכתם פסחים צט): וזה לשונו, שהקשה במה שאמרו בהגדה (כמה מעלות) אילו קרבנו לפני הר סיני ולא נתן לנו את התורה דיינו, דמה תועיל קריבת הר סיני אילו לא נתן לנו את התורה. וכתב וזה לשונו, ואפשר שרצו בזה כפי מה שכתב בעל המלמד, כי אין ספק שבאותם ימי הפרישה נמסרו להם סודות וענינים נפלאים, שהיו מועילים מאוד ליחידי סגולה, אך פרטי התורה והמצוה היה צד שוה מועיל לכל ומשלים לכל, והיא היתה חיבה יתרה וטובה כוללת, ובה נראה

האמרי נועם מדז'יקוב לבין הרה"ק בעל הדברי חיים מצאנז זי"ע, ועיקר הפלגותא היה בשאלה הלכה למעשה, אשר באותם זמנים היו חוכרים בית מרזח מן הפריצים לתקופה של חמש שנים, ובתום זמן החכירה היה הפריץ עושה מכירה חדשה, וכל המרבה לשלם זכה בבית המרזח.

הדברי חיים סבר שאסור ליהודי להשתתף במכרז זה, כי הוא משיג גבול חבריו, ומפסיד לו פרנסתו, ואילו האמרי נועם סבר, שמכיון שכבר פג זמן החכירה, אין להחזיר הקודם שום זכות במרזח, ויכול כל אדם להעלות המחיר בכדי לזכות במכירה, וכל הראיות שהביא הדברי חיים לא שינו את דעת האמרי נועם.

הרה"ק רבי איציקל מפשעווארסק זי"ע סיפר, שבאותה עידן ריתחא נערך נישואי רבי אהרן בנו של האמרי נועם עם בתו של הדברי חיים בעיר צאנז, ומחמת הדין ודברים שביניהם, לא הגיע האמרי נועם להשתתף בחתונה וציווה את בנו במצוות כיבוד אב, שאחרי שבעת ימי המשתה יכנס אל חותנו וישאלו בשמו "היכן כתוב בתורה שאסור להשתתף במכרז בית מרזח שהפריצים עושים". בבוא הזמן נכנס הרבי אהרן בלית ברירה אצל חותנו הקדוש ולאחר שהתנצל בפניו שהוא מחויב בכיבוד אב מסר לו את השאלה של אביו. כשמוע זאת הדברי חיים קם ממקומו והשיב לו: **"דער תורה בין יאך, און אין ביי יאך שטייט דאס!"** [התורה זו אני ובי כתוב שאסור!].

אם אמנם מי יכול לבוא בסוד קדושים... אבל לפי דבריהם הקדושים של החידושי הרי"ם ורבינו זי"ע מובן [קצת] דבריו הק', כיון שאותם הצדיקים שלומדים תורה לשמה, מתוך מסירות נפש ממש

אמר רבי יהושע אין משגיחין בבת קול כו', ובזה יובן מה שאמרו בזוה"ק (ח"ג סא: טט:) קוב"ה אימלך באורייתא, ולכאורה קשה וכי שייך למעלה איזה עצה ח"ו, אלא 'אימלך' הוא שקלא וטריא, להפוך הסברת מה שהוא מתנגד לאורייתא דלעילא, אבל כבר ביארנו במקום אחר (אור תורה אות ס) על דרך (ש"ב כג, ג) צדיק מושל יראת אלקים, מחמת גודל דביקות בבורא יתברך, רצון הצדיק הוא רצונו כו', וכן על דרך זה הוא כאן, מאחר שהיו כל כך דבקים בו יתברך, אמר רבי יהושע אין משגיחין, כי כבר נתנה התורה לישראל, כלומר שהיא מסיטרא דילן, ונאמר בה (שמות כג, ב) אחרי רבים להטות, אם כן אם אנו צריכים לנטות לדעות, בודאי התורה מסיטרא דילן, ויש בה שקלא וטריא, ואנו הרוב, ויש יכולת בידנו להפוך הצירוף כמותנו, וזה אל תקרי הליכות (חבבוק ג, ו) אלא הלכות (נדה עג), כלומר שיהיה יכולת ביד התחתונים כו', שיהיה הלכה כמו שפסקוהו. וזהו שאמר (ב"מ שם) נצחונו בני וכו' להפוך הצירוף כמותו, וקא חייך (שם) שיש לו מזה שעשועים ותענוג גדול וכו'. ותוכן דבריו לגמרי כר"ן, והיינו באופן אם ילמוד בדחילו ורחימו בדביקות גדול, יעויין שם היטב.

ומעתה מה נעים מאמר בעל הגדה 'אילו קרבנו לפני הר סיני ולא נתן לנו את התורה', היינו שלא נתן להכרעת שכלנו, שיהיה בידנו כח גדול הנ"ל, גם כן 'דיינו', והיינו אם קבלנו התורה כפי שהחזיר התורה לבני ישמעאל ולבני עשו (ב"ק לח. ע"ז ב:), גם כן 'דיינו'. אבל ודאי כוונתו שיהיה הקרבת הר סיני לקבלת התורה, דאם לא כן קריבת הר סיני למה לי וכו', רק 'לא נתן לנו' והיינו לא מסר בידנו וכו'. ולדעתי דבר זה נוטה לאמת בעזרת השי"ת.

האהבה התמה לכולם יחד, עד כאן דבריו ז"ל, עד כאן לשונו.

והנראה לקט דעתי בישוב הקושיא החזקה הנ"ל, נקדים דקשה לכאורה עוד, איך שייך לומר אילו קרבנו לפני הר סיני ולא נתן לנו את התורה, דאם לא נתן לנו התורה, קריבת הר סיני למה לנו, בשלמא בשאר מעלות שחשב המגיד, היה אפשר זה בלא זה, והם דברים נפרדים, דוק ותשכח כן בכל המעלות, מה שאין כן קריבת הר סיני בלא נתינת התורה.

והנראה לזה, עיין בקצות החושן בהקדמה (ד"ה וכבר) מה דהביא בשם חידושי הר"ן (דרשות הר"ן דרוש ז ד"ה ועל זה) לענין שאמרו (ב"מ פו.) דהקב"ה אמר טהור ומתיבתא דרקיע אמרי טמא, שהקשה (ד"ה ויש כאן שאלות) מאחר שהשיגו מהשי"ת שטהור, איך טימאוהו הם (נגעים ד, יא), עד שהוצרכו לרבה בר נחמני. ועיין שם (ד"ה ועכשיו) שכתב בישוב שאילה זו וזה לשונו, כי אם היותם יודעים שספק טהור על דרך האמת, היו אומרים טמא, שאחר שהכרעת התורה נמסרה להם בחייהם, ושכלם היה מחייב לטמא, היה מן הראוי שיהיה טמא, אף שהוא בהיפוך מן האמת, שכן חייב שכל האנושי וכו', וכמו שלא טהרו בעלי מחלוקת של רבי אליעזר (ב"מ נט:), אף על פי שנתנה עליהם בת קול מן השמים שהלכה כמותו, ולא נסתפק להם שהענין מהשי"ת, אף על פי כן לא בשמים הוא (דברים ל, יב), ולפיכך אמרו (ב"מ שם) מאן נוכח, יעויין שם היטב.

ועיין בספר רמזי תורה מכבוד אדמו"ר הגאון האלקי רבי דוב בער זצלה"ה (אור תורה אות רנח) ברמז הפסוק (דה"י א טז, כז) הוד והדר לפניו עוז וחדוה במקומו, ותוכן דבריו הקדושים, מה שאמרו חז"ל (ב"מ שם) יצאה בת קול ואמרה הלכה כרבי אליעזר,

אמרות ופנינים יקרים

מספה"ק ישמח ישראל

סיום ימי הספירה • חודש סיון • חג השבועות [א].

מלאכים ושרפים, אם ישאלו אותם עלי, יאמרו שהייתי עובד השי"ת כראוי, אבל מה אעשה שאם הקב"ה ישאל אותי "מענדילי וואס זאגסטו", בודאי אתבייש להצדיק עצמי, "אליין קען מען זיך נישט גידעכט מאכן". וזה פירוש דבעינן נמי לכם, כמו וספרה לה וגו', ואמרו חז"ל לה לעצמה, שלא אבוש להצדיק עצמי, כן הבנתי ממאמרו.

מאורן של ישראל אות קסה

**הוסיף משה רבינו ע"ה
יום אחד מדעתו, כדי
שבשבת תינתן תורה
לישראל**

פעם אחת הייתי בחג השבועות באלכסנדר, בזמן הנהגת הרבי הזקן רבינו יחיאל זי"ע, והיה אז ערב שבועות בשבת קודש, ואמר בקדשו הענין דהוסיף משה רבינו ע"ה יום אחד מדעתו, ובשבת ניתנה תורה לישראל. כמו גבי קרבן מיום השמיני והלאה ירצה, וגבי ברית מילה וביום השמיני ימול בשר ערלתו, כדי שיראה פני מטרוניתא תחילה. כך משה רבינו ע"ה ראה שישאל עוד אינם מוכנים לקבלת התורה, לכן הוסיף יום אחד, כדי שיהיה קבלת התורה הקדושה בשבת, כי שבת בחינת תשובה, 'שבת' אותיות 'תשב', וקדושת שבת

סיום ימי הספירה

**תיקון כל ימי הספירה ע"י היום האחרון בפרט
כשחל בשבת קודש**

ובפרט כשחל יום אחרון מהספירה בשבת קודש, כאשר הוא כעת יום אחרון מהספירה בשבת קודש, יוכל כאו"א ע"י שמירת השבת קודש הזה לתקן כל ימי הספירה, ולמשוך על עצמו עול מלכות שמים ממדת היום "מלכות" שבמלכות, וכמאמרי הקדושים כאשר אם ירים איש את קצה המטה יתרומם כל המטה, כן כאשר יתקן איש ביום אחרון יתוקן כל הזמן, ועד ממחרת השבת השביעית תספור ותזכור כל החמישים יום.

**תיקון כל ימי הספירה ע"י השבוע האחרון
של ספירת 'מלכות'**

במדת מלכות שהיא מדה האחרונה ויכול לתקן ולהעלות כל הז' מדות, ובפרט בליל שבת שהוא בבחינת מלכות, ומה גם שבת זו שהוא מדת מלכות ויכול לזכות לתקן ולטהר כל הז' מדות שהוא הכנה לקבלת התורה, רק שגם זה יהי' באמת, שידע באמת ובתמים שצריך לתקן הז' מדות, ושזה זוכים ג"כ ע"י קדושת ש"ק, כמו"ש בירושלמי שאפילו ע"ה ירא לשקר שאימת שבת עליו, ד' יטע בלבנו חסדו ואמיתו, ונוכה לקבלת התורה בלב טהור, וטהר לבנו לעבדך באמת, אמן.

במדבר ג

במדבר א

**הכל מודים בעצרת דבעינן נמי לכם – שלא אבוש
להצדיק עצמי**

בגמרא הכל מודים בעצרת דבעינן נמי לכם וכו'. אמר בקדשו הרמז, כמו שאומרים בשם הרב הקדוש הרבי רבי מענדילי מוויטעבסק זי"ע שהתנצל עצמו ואמר, דאפילו

יסייע להם, שיהיו מוכנים לקבל התורה הקדושה, והשי"ת הסכים לזה.

מאורן של ישראל אות קסח

על ידי ספירת העומר נוכל לקבל את אורות קבלת התורה הבעל"ט

שמחם בבנין שלם, רומז, על ידי הספירה, ספירת העומר שאנו מקיימים בימים האלה, שכתוב תמימות תהיינה, לתקן הז' תחתונות, שנקראים ז' ימי הבנין. באור פנין תבהיקם, כדי שעל ידי זה יהיו ביכולתם לשאת האור של קבלת התורה הבאה עלינו לטובה, דכתבו חכמי המחקרים, שאם יהיה אדם סגור בחושך זמן ידוע, ואחר כך יצא פתאום אל אור גדול, ישאר סומא על עיניו רח"ל, שלא יהיה ביכולתו לראות עוד שום אור, אלא באם אדם יושב בחושך, ורוצה להנות מכאן ולהבא מן האור, מוכרח הוא לילך בהדרגה, ומעט מעט לצאת מהחושך אל האור. כן הוא ענין ימי הספירה, לצאת בכל יום ויום מעט מעט מהחושך אל האור, כדי שיהיה ביכולת לקבל האור הגדול מחג השבועות יום מתן תורתנו.

מאורן של ישראל פ' תזריע א

'ספירה' על שם שמאיר, מלשון הכתוב ספיר ויהלום

...וגם נקרא 'ספירה' על שם שמאיר, מלשון הכתוב ספיר ויהלום. והחשכות נמשך מחמת העונות, וכמאמר הרבי הזקן מווארקא זי"ע על הכתוב שתה עונותינו לנגדך עלומנו למאור פניך, דחויך מזה שעל ידי העונות עושה נגד רצון השי"ת, עוד נעלם מאת האדם אור פני מלך חיים, וממילא יושב בחושך.

מאורן של ישראל פ' תזריע א

חודש סיון.

ראש חודש סיון.

מחמת רוב ענוותנותם התביישו להתחבר לאיש גבוה במעלות ובמדות

'ויחננו' במדבר' פירוש... שאחר גודל ההכנעה שזכו כאשר באו לההר חמד אלקים לשבתו, וראו שזה הוא הנמוך שבהרים, ועל ידי הכנעה הזאת ראו בעיניהם גודל שפלותם, וכל אחד ראה שפלות עצמו וגנותו, ומעלת חבירו שהוא משובח ומעולה ממנו בכל הענינים, כדרך שפלי רוח האמתים, ולזאת היה בעיני כל אחד ואחד לרמות רוחא ולגבהות, להתחבר ולהיות חבר לאיש גבוה במעלות ומדות, אחרי שהוא איש בזוי ושפל. ויען שכן היה בעיני כל אחד ואחד, ממילא על ידי זה

עיקר המכיוון מהספירה הוא בחינת חג הקדוש זמן מתן תורתנו, שאז זוכים לקבל התורה הקדושה

בכל ימי הספירה נתרפאו ישראל מכל תחלואיהם, ונטהרו מכל זיהומת המצרים הנדבק בהם, ולכן זכר עשה לפלאותיו לעד, וציוונו במצות עשה של ספירת העומר לטהרנו מקליפותינו ומטומאתינו ומזוהמתינו, היינו להזהר ולהשמר מכל רע, וכנראה זכו ע"י הימים והזמן לטהר ולהתרחק מטומאת מצרים, שלא לחשוק ולהתאוות לתאוות הבהמיות, וע"ז היו מרוחקים מכל הל"ת שבתורה לבד יעברו חוק התורה בקום עשה חלילה, אף גם שלא נצטוו עוד... אבל זה עוד איננו תכלית רצון העליון, כי נקיה מחטא היתה הנשמה טרם בואה לעולם השפל, רק עיקר המכיוון מהספירה הוא תספרו חמישים יום, הוא בחינת חג הקדוש זמן מתן תורתנו, שאז זוכים לקבל התורה הקדושה, גם המצוות עשה, אשר זאת לא זכו גם אז בעת צאתם ממצרים בלעדי קבלת התורה, וע"ז נוכל להעלות גם הדברים הארציים לשם ה', אשר זה הוא מנחה חדשה לה', רק מישראל עם קדושו ולא מזולתנו, ואף לא ממלאכים.

שבועות ז

כשהתחבר אחד עם חבירו, נעשו ריעים אהובים זה לזה... וזה היה בראש חודש.

ר"ח סיון ב

כל זמן שהשונא יורה חצים, יודע בו כי עוד הוא חי
ויחן שם ישראל נגד ההר ופירש רש"י למזרחו, וכל מקום שאתה מוצא נגד, פנים למזרח... וזה שאמר כל מקום שאתה מוצא נגד פנים למזרח, היינו שאל יתייאש האדם בראותו כי היצר הרע נלחם עמו, רק

אדרבה, שיראה מזה כי עדיין לא אבדה תקותו, כי עוד בו קוסטא דחיותא הניצוץ אלקי, כי אם היה בבחינת מת בקדושה, מה לו ללחום עמו, ובמתים חפשי, וזהו כל מקום שאתה מוצא נגד, היינו התנגדות היצר הרע, תדע כי פנים למזרח, כי הפנימיות זורח עוד. וזה שאמר הכתוב אם תקום עלי מלחמה בזאת אני בוטח, ר"ל אם תחנה עלי מחנה גדול של ס"מ, בזאת, היינו בהמלחמה הזאת, אני בוטח, כי רואה אני כי חי אנכי עוד בחיות דקדושה, וכמו באנשי חיל בהמלחמה, כל זמן שהשונא יורה חצים, יודע בו כי עוד הוא חי, שאם היה מת, לא היה יורה חצים לנגדו.

יום המיוחס

החשיבות והיחס של ערת קודש עם סגולה שממעיטים עצמם

למחרת ראש חודש, אחרי שהתחברו את עצמם בחיבור נפלא, ונעשו בבחינת כעפר לכל, ונתבטלו זה לזה בתכלית הביטול, וזה הוא החשיבות והיחס של

עדת קודש עם סגולה, כמאמר ה' לא מרובכם חשק ה' בכם וגו' כי אתם המעט, שאתם ממעטים עצמכם, ובה אנחנו מדמים עצמנו שאנחנו בני אברהם, שאמר אנכי עפר ואפר, ועל ידי זה זכו למאמר ה' והייתם לי סגולה מכל העמים, ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש, ולפיכך נקרא היום יום המיוחס.

יום המיוחס א

כהן הוא ממילא כהן, אם רק לא יחלל כהונתו ח"ו
... וזה הוא הבטחת הקב"ה לנו, ואתם תהיו לי ממלכת כהנים, היינו המלוכה יבא לנו במדרגת כהנים, שנולדים כן מבטן אמם, אם אביו הוא כהן, בנו גם כן כהן, בלי עמל וטורח, מה שאין כן בן אינו נולד מלך, ולא ירש מקום אביו, אלא אם כן הוא הגון לזה, אבל כהן הוא ממילא כהן, אם רק לא יחלל כהונתו ח"ו, וזה הבטחה טובה לנו, והתחזקות עבור כל איש מישראל, יהיה מי שיהיה.

יום המיוחס ב

והייתם לי סגולה אוצר חביב - היא היראת שמים

ועתה אם שמוע תשמעו בקולי. פירש רש"י, אם עתה תקבלו עליכם, יערב לכם כו'. היינו אם תקבלו עליכם קבלה חדשה, ולדע שעד עתה לא היה כלום, ואולי ח"ו עוד להיפך, רק עתה נתחיל מחדש, וזה הוא הפירוש ברש"י ז"ל 'אם תקבלו עליכם' בחינת עתה 'יערב לכם', ועל ידי זה והייתם לי סגולה אוצר חביב, היא היראת שמים, תזכו למדת מלכות, שזה מוכרח להיות קודם קבלת התורה, בחינת קבלו מלכותי ואחר כך אגזור עליכם גזירות טובות.

יום המיוחס ג

באותו ההתחדשות האורות של מתן תורה, כן נתעורר תמיד

בכל יום ויום, בשעה שאדם מישראל לומד התורה הקדושה, צריך לזכור ולהרגיש האור הזה, ולהבין יקרת ערך התורה הקדושה, ועל ידי זה ילמוד באימה וביראה ברתת ובזיעה כדת וזה שפירש רש"י שיהיו דברי תורה חרשים עליך כאילו היום נתנו, היינו באותו ההתחדשות האורות של מתן תורה, שנתחדש להם בעת ביאתם למדבר סיני, כן נתעורר תמיד, שיזכה הלומד התורה להתחדשות אור הבהיר. ואולי זה פירוש דברי חז"ל ביומא קמא לא אמר להו ולא מידי משום חולשא 'דאורחא', היינו שנתבטל ממציאות מההתחדשות האור הגדול הזה, וזה הוא חולשא דאורחא, אור ח' כנודע.

ר"ח סיון א

ר"ח סיון ג

ימי הגבלה

כאשר ראה הקב"ה פנימיות לבבם, לזאת צוה להם מצות הגבלה

כאשר נתבטלו ממש, היו מוכנים למסור נפשם על כל מצוה ומצוה. ובאמת חוק וגבול נתן הקב"ה לכל מצוה ומצוה, ולזה ברא היצר הרע, למען יחזיר האדם לעולם הזה, ולעכבו שלא ימות ויתבטל בטעמו ובהרגישו עריבות נעימות מתיקות ידידות המצוה האחת, ולא יהיה ביכולתו לעשות כל התרי"ג מצוות כחפץ ה'... וכאשר ראה הקב"ה פנימיות לבבם, שמוכנים הם באמת להתבטל, לזאת צוה להם מצות הגבלה, היינו שמחויבים להגביל את עצמם בכה, למען יוכלו לעשות כל מצוות ה'.

ימי הגבלה ד

בכח לימוד התורה הקדושה יוכל כל איש למשוך ברוחו

ואחר כך נאמר להם מצות פרישה. היינו שח"ו אין רצון הקב"ה שנשמע לעצת היצר הרע, ולהתגשם את עצמנו חלילה, לבד נוכל אחר כך לבא חצרותיו, ונהיה רחוקים מהקדושה. אדרבה, רצון הקב"ה הוא שנהיה קדושים וטהורים, כמצווה עלינו בתורתו קדושים תהיו, עיין רמב"ן שם. אלא שיהיה הכל בחוק וגבול, בזמן הראוי, ובקדושה וטהרה... ואז כאשר עוד לא היה להם קדושת לימוד התורה הקדושה, הוכרחו לפרוש לגמרי מן האשה, ואחר כך הותר להם, כי בכח לימוד התורה

הקדושה יוכל כל איש למשוך ברוחו, ולהעלות על לבו אף בשעת עשיותיו הגשמיים, שאחר כך ילמוד התורה הקדושה, ועל ידי זה כל מעשיו המה בקדושה וטהרה, וזה הוא פרשה קטנה שכל גופי תורה תלוין בה בכל דרך דעהו.

ימי הגבלה ד

שבועות [א]

בכל שנה מתעורר הרצון והתגלות ממתן תורה

אבל הפירוש ההוא יומא דקא גרים, היינו בכל עת וזמן שבא ההוא יומא מעורר הרצון והתגלות ממתן תורה, ובזה אמר הסכת ושמע וגו' היום הזה נהיית וגו', כמו שאמרו בברכות, וכמו שאמרו על ביום הזה בא מדבר סיני דבכל יום ויום יהי' בעיניך כחדשים.

שבועות, מכ"ק אדמוה"ז זי"ע

בכל שנה מתעוררים הימים ונפלאות ממתן תורה

ובמה נוכל לבוא חצרותיו לקבלת התורה הבעל"ט, והאמת היא כמו שאמר דהע"ה זכר עשה לנפלאותיו חנון ורחום ה', שברוב רחמיו ית' כשנעשה עת רצון ורחמים והתגלות אורות האלקות רוצה שישאר העת הזה נחקק לדורות עולם, ובכל שנה ושנה מתעוררים הימים האלה ונזכרים הנפלאות והתגלות במציאות הראשון.

במדבר ד

לפי ערך קדושתם בכל השלשה ימים היו עובדים להגביל את עצמם בכח, לכל יחרסו לעלות להר ה'

הנה מזה שהעולם מוחסים מצות הגבלה להימים, וקוראים שלשה ימי הגבלה. הלא מצות הגבלה לא היה תלוי בימים כלל, רק בשלישי אמר להם מצות הגבלה. יש לומר באמת, כי בעת נתינת התורה לישראל, זכו להזדככות הרבה על ידי ספירת שבעה שבועות, ולפי ערך קדושתם והשתוקקותם הנפלא, שהיו מוכנים למסור נפשם לקבל התורה, היה קשה להם מאוד לקבל על עצמם מצות הגבלה, ובכל השלשה ימים היו עובדים להגביל את עצמם בכח, לכל יחרסו לעלות להר ה', כי חוק וגבול נתן הקב"ה לכל מצוה ומצוה, ועל כן נקראים השלשה ימים הללו 'ימי הגבלה'. אבל במצות פרישה נהפך היה, כי באותו רגע שאמר להם מצות פרישה, היו תיכף מופרשים ומובדלים מעניגי העולם הזה, בכל מיני התרחקות והבדלות בתכלית השלימות, ולא היו צריכין לשום פעולה. וזהו שאמרו חז"ל 'בארבעה עבוד פרישה', שתיכף היו פרושים.

ימי הגבלה ז

האור של מתן תורה קיים לעד

הנה אחז"ל קושטא קאי. היינו התוה"ק שנקראת תורת אמת מדת ת"ת הוא קיים לעד, שהאור של מתן תורה קיים לעד, משא"כ האורות של יצ"מ וק"ס אף שהיו גדולים מאוד, כמו שאחז"ל ראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל, לא ה' להם קיום, משא"כ האורות של מ"ת. והענין הוא כי תפארת הוא ממוזג מחו"ג שהוא קו אמצעי ואינו נוטה לאחת הקצוות, ולכן יש לו קיום, וזהו קושטא קאי.

ר"ח סיון ד

שבועות נקרא 'עץ החיים' אילנא דחיי.

ועץ השדה יתן פרי, הוא שתקבלו החג הקדוש הבע"ל בקדושה ובטהרה, כי החג הקדוש זמן נתינת התורה נקרא בזוה"ק עץ החיים אילנא דחיי, וכן שנינו בעצרת על פירות האילן.

בחקותי ד

בשבועות זוכים לתחל שנה וברכותיה.

ובזה שאנו קורין התוכחות שבת"כ אנו באים לידי יראה תתאה יראת העונש, וממנה נבוא ליראה עילאה, ובה יכלה כל הקללות, היינו המניעות שה' להם עד עתה בלימוד התורה, הן מסיבות גשמיות חסרון פרנסה ומקרים רעים רח"ל, הן מניעות רוחניות בלבול דעות הרורתי שטות, ע"י היראה כלים ונאבדים כל המניעות, וממילא תכלה שנה וקללות'. והפייטן (באחות קטנה) הוסיף תחל שנה וברכות', שיתחיל לנו מעתה שנה טובה וברכות', היינו כל ההכנות הנחוצים לנו להתורה הקדושה, למען נוכל ללמוד וללמד לשמור ולעשות מתוך הרחבת הדעת, וממילא נכלל בזה שיה' לנו עתה בהתחלת החג הקדוש ישוב הדעת, ושנוכל לקבל על עצמנו ללמוד תורה ביראה ובאהבה ושמחה, ונזכה מחו"ג לקבלת התורה ממש להיות התורה נבלעת בכל אברינו ודמינו ולעשות רצונו ית', וממילא בקבלה הזאת נצא זכאי בדין.

שבועות י

בשבועות זוכים להרמה וברכה רוחנית בפירות.

הברכה מעצרת על פירות האילן היא משונה מהברכות שבפסח ושבח, כי בפסח ובחג מתברכים התבואה וגם העולם מתברכת במים בעת הצורך, אבל בעצרת השתי הלחם מרצים על פירות האילן שיהי' מותר להביא מהם ביכורים, זה הוא ענין הרמה וברכה רוחנית מפרי האילן, אבל לא ברכה גשמית הוספה בהפירות כמו בתבואה ובמים, זה הוא כוונת הגמ' לדרכנו להורות כי הר"ה שבעצרת הוא על רוחניות, וכדתנן בעצרת על פירות האילן, הפירוש הוא שהשני הלחם ירצו וירוממו את פרי האילן, שיהי' ביכולת לבוא לידי הרמה והעלאה ע"י הבאת הביכורים מהם.

שבועות י

על ידי ביטול והכנעה זוכה לטהרה ולהארת חג השבועות מנ' שערי קדושה.

על ידי הביטול והכנעה של אמת זוכה לאמונה וזוכה עי"ז לתורה וכהנ"ל, וזה שאנו אומרים (בסיום שמ"ע) ונפשי כעפר לכל, היינו ע"י הביטול בחינת עפר ואפר, "לכל תהי", זוכה להארת חג השבועות שער הנ' שבגימ' כ"ל. וזהו תספרו חמשים יום, ע"י הספירה היינו ע"י תיקון הז' מדות זוכה לחמשים יום הרומוז לנו"ן שערי בינה, וז"ש אח"כ פתח לבי בתורתך, שיפתח ליבנו ושנבלע בתוכינו כל המדות טובות מהתורה הקדושה.

בחר ג

על ידי קדושת החג זוכה כל אחד לקבל את הכח להעלות את כל הדברים הנשמיים לה'.

הכל מודים בעצרת דבעינן נמי "לכם, היינו שתעשו גם הלכם לה', ולכן מוכרח לעבוד אז את ה' גם באכילה ושת' שהוא מעניני הגוף ולהעלות הכל לריח ניחוח אשה לה', כי זה הוא רבו יתיר דמשתכח ע"י החג הקדוש הזה. ודבר זה לא נוכל להגיד אשר נמסר הכוונות והעליות לכל אחד בשוה, רק כל אחד ואחד לפי גודל מדרגתו לייחד יחודים עליונים הוא עושה ומעלה הכל, אבל הבחינת סור מרע הוא להכלל בשוה, לשמור לבל לעשות אחת מכל מצות ה' אשר לא תעשינה.

שבועות ח

בחינת עשה טוב לתקן ולהעלות הכל זה א"א רק ע"י חג הקדוש הזה זמן מתן תורתנו וכפי דברינו להיות בחינת סוד מרע נוכל לזכות ע"י הספירה כאשר הי' אז, אבל בחינת עשה טוב לתקן ולהעלות הכל זה א"א רק ע"י חג הקדוש הזה זמן מתן תורתנו, שנתעורר בו מחמות הזמן קודש בבחינת שנה מעש"ן, אור אלקי השופע עלינו מקדושת קבלת התורה, וזה אי לאו האי יומא של חג הקדוש הזה, דקא גרים לקדושה כזאת להעלות ולתקן הכל הי' כל אפי' שוין, וכמה יוסף הי' בשוקא, ע"י הספירה הי' כולם זוכים לבחינת סוד מרע שאצל כולם מוכרח להיות שוה, משא"כ ע"י היום הזה דזכינו למ"ע, לבחינת ועשה טוב.

שבועות ח

עיקר העצה והכנה לקבלת התורה היא על ידי אהבת ריעים

ויענו כל העם יחדיו ויאמרו כל אשר דבר ה' נעשה. עפ"י מ"ש במד"ר בכל המסעות כ' ויסעו ויחנו נוסעים במחלוקת וחונים במחלוקת כיון שבאו כולם להר סיני נעשו חני' אחת הה"ד ויחן שם ישראל נגד ההר ויחנו אין כתיב אמר הקב"ה הרי השעה שאני נותן התורה

לבני, והיינו שכל העם ענו ואמרו "יחדיו, שהעצה והכנה לקבלת התורה שנהי' כולנו יחד בעצה אחת ובאגודה אחת ובלב אחד כאיש אחד, וע"י אמצעות האחדות ויאמרו, עתה נוכל לומר ולקבל עלינו כל אשר דבר ה'.

יתרו

כל הנסים היו למען לזכות לאחדות וע"י לידע שיש אלקי יחיד

וכמו"ש אאמור"ר דצללה"ה זי"ע עה"כ לקחת לו גוי מקרב גוי במסות באויות ובמופתים וגו' ככל אשר עשה לכם ה' אלקיכם במצרים לעיניך, היינו כל הנסים היו למען תזכו לאחדות ולאגודה אחת שיעשה מ"לכם היינו מהכלל, אגודה אחת, וזהו "לעיניך בלשון יחיד, ולזאת כתיב אח"כ את הראת לדעת כי ה' הוא האלקים אין עוד מלבדו, וכמאמר חז"ל שפתח להם הקב"ה ז' רקיעים והראם שאין להם אל אחר אלא הוא יתברך, שע"י ששעשו כאיש אחד בלי פירוד לבבות באתערותא דלתתא הזאת זכו להכיר ולידע שיש אלקי יחיד ומיוחד, וכמש"נ ואהבת לרעך כמוך אני ה', שע"י אחדות ואהבת ריעים ניכר שהקב"ה הוא יחיד ומיוחד.

נשא ד

כאשר נדע שאנחנו מצדנו לא נוכל להכין עצמנו נוכח לקבלת התורה.

דברי המדרש חזית שהיו ישראל יושנים בליל קבלת התורה וערבה להם שנתם והוצרך משה לעוררם ולהוציאם בעל כרחם... תיבת בע"כ הוא הפירוש שלא מרעתו, כאשר ישראל הבינו את עצמם בששה שבועות הספירה, ומה גם אחר ר"ה שקרבו לפני הר סיני, ויחדו לבם לאחד, והי' יכול לעלות על דעת איזה מישראל שהכין את עצמו לקבלת התורה, לזאת הראה להם הקב"ה שכל עבודת האדם והכנתו הוא אין, ובלעדי עזרתו אין עזרה, וישנו וערבה להם שנתם ונתבטל כל הכנתם... וכן מתעורר האור זה תמיד, שכאשר נדע שאנחנו מצדנו לא נוכל להכין עצמנו ולא הי' לנו שום הכנה, אעפ"כ נוכח לקבלת התורה. ותכלית ההכנה הוא שנדע מך ערכינו ושפלותינו, ובכח ידיעה הזאת נוכח מחר א"ה ליעול בהיכלא דמלכא לקבל התורה מחדש באמת ובלב טהור, אמן

שבועות ז' / במדבר ד

לעילוי נשמות

זקני הרה"ח ר' מאיר דב"ר שמעון יצחק ז"ל רבניצר

נלב"ע י"א אדר

א"מ הרה"ח ר' בנימין ב"ר מאיר דב"ר ז"ל רבניצר

נלב"ע ז' תשרי תשפ"א

א"מ האה"ח מרת בריינדל ב"ר אברהם ז"ל רבניצר

נלב"ע ב'ג' בסלו' תשנ"ה

מו"ח הרה"ח ר' נתן נטע ב"ר שמעיה ז"ל שושיצקי

נלב"ע ט"ו מרחשון תשס"א

ת.נ.צ.ב.ה.

